

KADERBRIEF 2027 – 2030

Kaderbrief 2027 - 2030

1.	VOORUITZICHT OP HOOFDLIJNEN	2
2.	ACTUALISATIE FINANCIEEL PERSPECTIEF 2027 - 2030	5
2.1	ONONTKOOMBAAR / ACTUALISATIES	8
2.2	LOON- EN PRIJSONTWIKKELING.....	25
2.3	OVERIG.....	27
3.	INCIDENTELE MIDDELEN	31
4.	OP WEG NAAR DE PROGRAMMABEGROTING 2027 - 2030	38
BIJLAGE 1:	DRIE SCENARIO'S VOOR DE PM BEDRAGEN JEUGDZORG	40
BIJLAGE 2:	DUIDING COALITIEAKKOORD 2026 – 2030 (D66, VVD, CDA).....	45

1. Vooruitzicht op hoofdlijnen

Kaderbrief 2027 - 2030

Binnen de planning en control cyclus is het gebruikelijk dat het college in het voorjaar een kadernota aan de raad voorlegt, met daarin de kaders voor het daaropvolgende begrotingsjaar. Verkiezingsjaren zijn

hierbij vanzelfsprekend een uitzondering, omdat deze kaderstelling onderdeel uit zal maken van de onderhandelingen om te komen tot een nieuw college. Aan de start van een nieuwe bestuursperiode is het uiteraard wel van belang zicht te hebben op de meest actuele financiële ontwikkelingen. Ter facilitering van de nieuwe raad heeft het college daarom een financieel-technische kaderbrief op laten stellen.

Deze kaderbrief 2027 - 2030 bevat nadrukkelijk géén beleidsinhoudelijke kaders of nieuwe wenselijke voorstellen. De focus van dit document ligt primair op onontkoombare ontwikkelingen en actualisaties met een effect op de gemeentelijke financiën, zowel in het aankomende begrotingsjaar als in de jaren daarna. Dit zijn veelal zaken waar de gemeente zelf weinig tot geen invloed op uit kan oefenen. Denk aan bijstellingen van rijksbijdragen, de ontwikkelingen in de uitvoering van wettelijke taken of van buitenaf komend onheil.

Bij een aantal onderwerpen is dit onderscheid echter niet zo eenvoudig te maken en kan er gediscussieerd worden over de mate waarin de ontwikkeling als 'onontkoombaar' moet worden beschouwd. Zo zijn er een aantal ontwikkelingen in beeld gebracht die voortvloeien uit het vaststaande beleid / de doorwerking van de meest recente besluitvorming in de raad. Voor de bekostiging van deze activiteiten zijn structurele middelen benodigd en om die reden maken deze onderwerpen onderdeel uit van de inventarisatie.

De kaderbrief 2027 - 2030 wordt niet ter besluitvorming aan de raad voorgelegd, maar is bedoeld om inzicht te bieden in de financiële (on)mogelijkheden aan de start van de nieuwe bestuursperiode. De in beeld gebrachte ontwikkelingen zullen straks betrokken worden bij het opstellen van de programmabegroting 2027 – 2030. Datzelfde geldt voor een eerste vertaling van de afspraken die gemaakt worden na de verkiezingen, vooruitlopend op het opstellen van een eventuele uitvoeringsagenda.

Financieel perspectief staat onder druk

Het financieel perspectief staat in Lelystad – net als in veel gemeenten – onder aanzienlijke druk. Het onlangs aangetreden kabinet heeft in het

coalitieakkoord 'Aan de slag, Bouwen aan een beter Nederland' géén compensatie opgenomen voor gemeenten. In bijlage 2 van deze kaderbrief wordt een duiding gegeven van wat dit coalitieakkoord voor Lelystad kan betekenen. Het is de verwachting dat dit in financiële zin geen verlichting op zal leveren en het financieel perspectief ook in de aankomende jaren onder druk blijft staan.

In de afgelopen jaren heeft de gemeenteraad steeds tijdig ombuigingen geëffectueerd, wat ertoe heeft geleid dat er op rekeningbasis nooit sprake is geweest van financiële tekorten. Dat zal over 2025 – en naar verwachting over 2026 – ook niet het geval zijn, maar dat beeld slaat om in de jaren daarna. In deze kaderbrief wordt inzichtelijk gemaakt dat er bij ongewijzigd beleid in de toekomst aanzienlijke tekorten optreden. Deze vooruitzichten maken het noodzakelijk om in de aankomende periode scherpe keuzes te maken. Dit om ook in de toekomst ervoor te zorgen dat inkomsten en uitgaven in evenwicht blijven.

Jeugdzorg

In de afgelopen maanden is steeds duidelijker geworden dat de eerder ingeboekte bezuinigingen op het vlak van de jeugdzorg niet - of nog niet - worden gerealiseerd. In de afgelopen jaren zijn de kosten voor jeugdzorg ieder jaar opgelopen. Het 'knoppenplan jeugdzorg' moet ervoor zorgen dat deze stijging wordt omgebogen in een daling en vooruitlopend daarop is er met ingang van 2025 een taakstelling ingeboekt, die in de aankomende jaren verder oploopt. De noodzaak om de kosten binnen de jeugdzorg terug te dringen houdt direct verband met de bezuinigingen die het Rijk op haar beurt aan gemeenten heeft opgelegd via de Hervormingsagenda Jeugd.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) voert een actieve lobby om het Rijk ertoe te bewegen gemeenten te compenseren voor de optredende tekorten. Tot dusver heeft het Rijk gemeenten alleen deels gecompenseerd voor de tekorten die tot en met 2027 zullen ontstaan. De gemeenteraad heeft deze middelen apart gezet in een egaliseringsreserve jeugdzorg voor een totaalbedrag ter grootte van €13,5

miljoen. Op basis van de meest recente inzichten wordt duidelijk dat het grootste deel van deze egaliseriereserve benodigd zal zijn ter afdekking van het tekort dat zich in 2026 naar verwachting voor zal doen. Die verwachting heeft aanzienlijke consequenties voor het financieel perspectief 2027 – 2030.

In de meerjarenraming gaan de budgetten voor jeugdzorg in de komende jaren naar beneden op basis van de eerder ingeboekte bezuiniging. In de praktijk zijn de kosten echter toegenomen. Het is niet realistisch om vast te houden aan de naar beneden toe bijgestelde budgetten die nu in de meerjarenraming staan. Het actualiseren van deze budgetten zal zorgen voor een forse financiële tegenvaller. De precieze omvang van deze tegenvaller is om meerdere redenen niet goed in te schatten op dit moment. Om die reden is er in deze kaderbrief een aantal scenario's inzichtelijk gemaakt. Hierbij wordt duidelijk dat in elk van deze scenario's er sprake zal zijn van een fors nadelig structureel effect.

Rekeningresultaat 2025

Evenals in de afgelopen jaren wordt boekjaar 2025 naar verwachting afgesloten met een aanzienlijk rekeningresultaat, dat op dit moment ingeschat wordt op ruim €25 miljoen voordelig. De accountantscontrole is nog bezig, maar zal op zichzelf niet tot grote wijzigingen leiden. Deze positieve jaarrekeningresultaten van de afgelopen jaren zijn op het oog lastig te verenigen met de tekorten die in de aankomende jaren worden voorzien. De indruk zou kunnen ontstaan dat het maken van keuzes niet nodig is, omdat er aan het einde van ieder jaar altijd wel weer geld overblijft. Dit ligt echter een stuk genuanceerder:

- **Incidentele voordelen als gevolg van de verkoop van (grotere) kavels grond**

Grofweg de helft van het rekeningresultaat in de afgelopen jaren werd veroorzaakt door incidentele meevallers door de verkoop van grond, van met name grotere bedrijfskavels. Dit klinkt eenvoudig, maar er zijn een paar belangrijke kanttekeningen. Deze 'winst' wordt niet gerealiseerd op het moment waarop een kavel wordt verkocht. Zo moet de gemeente zelf na een verkoop nog veel kosten maken die samenhangen met de grondexploitatie, zoals het bouwrijp maken van de grond en de ontsluiting van het gebied. Het 'nemen van winst' vindt dan ook plaats naar rato van de kosten die door de gemeente zijn gemaakt.

Via deze weg is er in de afgelopen jaren veel winst genomen en zijn de laatste grote bedrijfskavels verkocht. In de eerstkomende jaren zal er nog een aanzienlijk bedrag aan winst genomen kunnen worden, maar richting 2029 / 2030 deze bron van inkomsten opdrogen. Bij de grondexploitaties die dan actief zijn, bijvoorbeeld de nog vast te stellen grondexploitatie voor Zuiderhage, zal er op voorhand geen sprake zijn van een dergelijke winstneming.

- **Voordelen die inmiddels structureel zijn verwerkt in de begroting 2026 en verder**

In de afgelopen jaren is vaker geconstateerd dat er voorzichtig werd begroot en dat er op onderdelen 'lucht' in de begroting aanwezig was. Bij de ombuigingsopgave bij de programmabegroting 2025 – 2028 zijn daarop diverse budgetten naar beneden toe bijgesteld. Ook in de programmabegroting 2026 – 2029 zijn diverse ramingen structureel bijgesteld op basis van realisatiecijfers van voorgaande jaren. Voorbeelden zijn de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting, de inkomsten uit het gemeentefonds, de legesinkomsten uit verstrekte omgevingsvergunningen en de budgetten voor treasury.

Deze budgetten zijn met ingang van 2026 aangepast, wat maakt dat er in 2025 nog sprake was is van een voordelig effect ten opzichte van de begroting: een deel van het rekeningresultaat 2025 wordt verklaard door deze meevallers. Het is belangrijk om dit onderscheid te maken bij het beoordelen van het rekeningresultaat 2025. Dat neemt niet weg dat er nogmaals kritisch gekeken moet worden naar de bestaande budgetten. Via deze weg kan een bijdrage geleverd worden aan de ombuigingsopgave, maar het betekent wel dat er binnen de bestaande budgetten minder ruimte overblijft.

Turbulente periode

De context waarbinnen deze kaderbrief 2027 – 2030 wordt opgesteld is turbulent. Op lokaal niveau is er veel gebeurd in de afgelopen periode en het zal tijd kosten om het vertrouwen te herstellen. Naast de politiek- bestuurlijke verhoudingen ligt er ook een duidelijke opgave op het vlak van de organisatie. Iedere bestuursperiode brengt uitdagingen met zich mee, die vooraf niet goed zijn in te schatten. In het belang van de stad is het noodzakelijk om constructief vooruit

te kijken en deze uitdaging met open vizier aan te gaan. Ook wanneer de financiële middelen beperkt zijn en er keuzes gemaakt moeten worden.

Naast deze politieke context is er in de wereld van vandaag ook veel aan de hand. De oorlog in Oekraïne woedt onverminderd voort en sinds begin maart is daar de oorlog in het Midden-Oosten bij gekomen. Het is niet in te schatten hoe de situatie zich verder ontwikkelt, maar wanneer het lang duurt en de oorlog zich verder uitbreidt zullen de prijzen van olie en gas nog verder toenemen. De inwoners zullen dat merken en een deel van hen zal financieel in de knel kunnen komen. Ook de gemeentelijke financiën zullen in dat geval over de volle breedte geconfronteerd worden met oplopende kosten als gevolg van een toenemende inflatie. De situatie zal nauwlettend in de gaten gehouden worden, zodat er – indien nodig – tijdig geanticipeerd kan worden.

Samenvattend

Het beeld dat naar voren komt in deze kaderbrief 2027 – 2030 is dat het financieel perspectief onder druk staat in de aankomende bestuursperiode. Enerzijds betekent dit een

zekere terughoudendheid bij het formuleren van nieuwe ambities die vragen om financiële middelen. Anderzijds betekent dit dat er in het bestaande takenpakket keuzes gemaakt moeten worden.

Waar in voorgaande ombuigingsoperaties er de nodige keuzes voorhanden waren die niet zwaar ingrepen op de inhoudelijke ambities zal dat bij een volgende ronde veel minder het geval zijn. Het is om die reden extra van belang om een zorgvuldig besluitvormingsproces te doorlopen en daar ook de tijd voor te nemen. Gedacht kan worden aan een proces dat halverwege de vorige bestuursperiode is doorlopen. Uitgangspunt hierbij is dat er in de begroting en meerjarenraming sprake moet zijn van een structureel en reëel evenwicht. De provinciaal toezichthouder heeft op basis van de Gemeentewet de taak hierop toe te zien.

Wel zal er op incidentele basis nog enkele jaren een aanzienlijke winst genomen kunnen worden uit grondverkoop. Via bestemming van het jaarrekeningresultaat zullen deze middelen toegevoegd worden aan het weerstandsvermogen en de reserve ontwikkeling stad. Dit betekent dat er op incidentele basis enige ruimte is om in de eerste jaarschijven tekorten op te vangen / bepaalde intensiveringen die vragen om incidentele middelen van dekking te voorzien.

2. Actualisatie financieel perspectief 2027 - 2030

De actualisatie van het financieel perspectief 2027 – 2030 beperkt zich tot de onontkoombare ontwikkelingen / actualisaties, aangevuld met bijstellingen gerelateerd aan de loon- / prijsontwikkelingen. Een aantal onderwerpen is een voortvloeisel van bestaand beleid en / of doorwerking van recente besluitvorming door de raad. Deze onderwerpen worden niet ter besluitvorming aan de raad voorgelegd, maar zullen betrokken worden bij het opstellen van de programmabegroting 2027 – 2030. Deze actualisatie is bedoeld om aan de start van deze bestuursperiode inzicht te bieden in de financiële (on)mogelijkheden.

Onderaan de streep laat het perspectief nu een oplopend structureel tekort zien. Een belangrijk punt van aandacht hierbij is dat onderwerp '25. Actualisatie jeugdzorg' nog op PM staat in deze opstelling. Dit betekent dat het als '0' meetelt in het op totaalniveau gepresenteerde tekort. De variabelen die van invloed zijn op dit dossier hebben een groot effect en dat maakt het niet goed mogelijk om concrete bedragen te noemen. Om die reden wordt direct onderaan dit financieel perspectief drie mogelijke scenario's gepresenteerd, zodat de raad een beeld krijgt bij waar deze PM bedragen op uit zouden kunnen komen (in het meest gunstige scenario, in het neutrale scenario en in het meest ongunstige scenario).

		Meerjarenraming 2027 - 2030			
		2027	2028	2029	2030
Beginstand meerjarenraming 2027 - 2030 (= eindstand PB 2026 - 2029)		1.631	-613	-2.539	-4.123

Onderwerp	Taakveld	A. Onontkoombaar / actualisaties	Meerjarenraming 2027 - 2030			
			2027	2028	2029	2030
1	0.4	Dienstverlening	-835	-410	-260	-110
2	0.4	ICT-dienstverlening	-452	-414	-429	-464
3	0.4	IV-organisatie	-564	-564	-564	-564
4	0.4	IV-wetgeving	-848	-248	-228	-208
5	0.4	Capaciteit communicatie en marketing	-429	-429	-429	-429
6	0.4	Actualisatie bijdrage GR - Het Flevolands Archief	PM	PM	PM	PM
7	1.1	Actualisatie bijdrage GR - Veiligheidsregio	-387	-346	-346	-346
8	1.2	Capaciteit veiligheid	-280	-280	-280	-280
9	1.2	Stadtoezicht en Bibob	-420	-420	-420	-420
10	2.1	Torenvalkweg i.r.t. Huisvesting Level One	-17	-17	-17	-17
11	2.1	Vervanging brug Lage Dwarsvaart	64	64	64	64
12	2.1	Voorzieningen buspassagiers	247	246	246	245
13	2.2	Parkeerhub Campusgebied midden	-	-	-	PM
14	4.2	Actualisatie IHP (Jaarprogramma 2026-2027) VOORLOPIG	663	383	-409	29
15	4.2	IHP meerjarenperspectief tweede tranche 2027-2034	-500	-1.611	-1.461	-1.535
16	4.2	Exploitatie nieuwe schoolgebouwen	-	-	-765	-765
17	4.2	Tijdelijke sportvoorziening Zuiderhage	261	261	-	-
18	4.3	Doorstroompunt	PM	PM	PM	PM
19	4.3	Leerplicht	PM	PM	PM	PM
20	5.7	Versnellen tuingrenzen	-80	-80	-80	-80
21	6.1	Nieuwe opvang Oekrainers	PM	PM	PM	PM
22	6.3	Actualisatie Participatiewet - Bijstand	PM	PM	PM	PM
23	6.5	Arbeidstoeleiding - Werkcentrum	-100	-100	-100	-100
24	6.6	Actualisatie Wmo	-	-	-	-
25	6.72	Actualisatie jeugdzorg	PM	PM	PM	PM
26	7.1	Actualisatie bijdrage GR - GGD Flevoland	-255	-255	-255	-255
27	7.2	Minervaweg i.r.t. Huisvesting VDVI	-5	-5	-5	-5
28	7.4	Actualisatie bijdrage GR - OFGV	-206	-206	-206	-206
29	8.2	Grondverwerving Zorgcampus	-	-	-	-47
30	8.3	Grondverwerving Meerkoetenweg 9	-71	-71	-71	-71
31	8.3	Grondverwerving Neringpassage 75	10	10	10	10
A. Financieel effect onontkoombaar / actualisaties			-4.204	-4.492	-6.005	-5.554

Onderwerp	Taakveld		Meerjarenraming 2027 - 2030			
			2027	2028	2029	2030
		B. Loon- en prijsontwikkeling				
		Batenkant begroting				
32	0.61	Actualisatie OZB inkomsten woningen - indexatie en areaal	562	562	562	562
33	0.62	Actualisatie OZB inkomsten niet woningen - indexatie en areaal	1.541	1.541	1.541	1.541
34	0.7	Nominale compensatie algemene uitkering gemeentefonds	6.989	6.989	6.989	6.989
		Lastenkant begroting				
35	0.8	Compensatie inflatie - gesubsidieerde instellingen (tranche 2027)	-858	-858	-858	-858
36	0.8	Compensatie strijping CAO lonen en sociale lasten (tranche 2027)	-1.913	-2.250	-2.250	-2.250
37	0.8	Compensatie inflatie - gemeentebegroting (tranche 2027)	-4.030	-4.030	-4.030	-4.030
		B. Financieel loon- en prijsontwikkeling	2.291	1.954	1.954	1.954

Onderwerp	Taakveld		Meerjarenraming 2027 - 2030			
			2027	2028	2029	2030
		C. Overig - structureel				
38	2.1	Herinrichting Voorstraat	-	-	-53	-53
39	2.1	Investeringsprogramma brede infrastructuur	PM	PM	PM	PM
40	2.5	Nachttrein 2027 e.v.	-90	-90	-90	-90
41	3.3	Accountmanager stadshart	-125	-125	-125	-125
42	3.4	Placemaking Waterfront-Bataviakwartier	PM	PM	PM	PM
43	5.3	Nieuw poppodium (bijdrage exploitatielasten)	PM	PM	PM	PM
44	6.1	Clientenraad Sociaal Domein	-29	-29	-29	-29
45	7.1	OZO Verbindzorg	-52	-53	-54	-55
46	7.4	Nationaal Kenniscentrum Nieuwe Natuur	PM	PM	PM	PM
47	7.4	Verduurzaming woningen	-	-50	-100	-100
		C. Financieel effect overig - structureel	-296	-347	-451	-452

Recapitulatie kaderbrief 2027 - 2030		Meerjarenraming 2027 - 2030			
		2027	2028	2029	2030
Beginstand meerjarenraming 2027 - 2030 (= eindstand PB 2026 - 2029)		1.631	-613	-2.539	-4.123
A. Financieel effect onontkoombaar / actualisaties		-4.204	-4.492	-6.005	-5.554
B. Financieel loon- en prijsontwikkeling		2.291	1.954	1.954	1.954
C. Financieel effect overig - structureel		-296	-347	-451	-452
Subtotaal effect geïnventariseerde bijstellingen op beginstand		-2.209	-2.885	-4.502	-4.052
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030		-579	-3.498	-7.041	-8.175

In het financieel perspectief 2027 – 2030 staan er bij het onderwerp '25. Actualisatie jeugdzorg' zogeheten PM bedragen. Dit betekent voor de totaalstelling dat dit onderwerp op dit moment nog niet 'meetelt' in het nadelige saldo dat onder aan de streep wordt gepresenteerd. Er spelen enkele variabelen die maken dat het op dit moment lastig is om concrete bedragen te noemen. Om dit vooruitzicht inzichtelijk te maken zijn in bijlage 1 een drietal scenario's uitgewerkt. Hieronder wordt inzichtelijk gemaakt wat de uitwerking van deze drie scenario's is op de indicatieve eindstand van de kaderbrief 2027 – 2030:

Doorwerking scenario 'meest gunstig'		Meerjarenraming 2027 - 2030			
		2027	2028	2029	2030
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030		-579	-3.498	-7.041	-8.175
Jeugdzorg - scenario 'meest gunstig'		-10.000	-5.250	-5.250	-4.250
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030 (inclusief scenario)		-10.579	-8.748	-12.291	-12.425

Doorwerking scenario 'neutraal'

	Meerjarenraming 2027 - 2030			
	2027	2028	2029	2030
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030	-579	-3.498	-7.041	-8.175
Jeugdzorg - scenario 'neutraal'	-12.000	-9.500	-10.500	-10.500
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030 (inclusief scenario)	-12.579	-12.998	-17.541	-18.675

Doorwerking scenario 'meest ongunstig'

	Meerjarenraming 2027 - 2030			
	2027	2028	2029	2030
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030	-579	-3.498	-7.041	-8.175
Jeugdzorg - scenario 'meest ongunstig'	-18.000	-20.000	-22.000	-23.000
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030 (inclusief scenario)	-18.579	-23.498	-29.041	-31.175

Aan de hand van bovenstaande scenario's wordt in bijlage 1 inzicht geboden wat er in financieel opzicht kan gebeuren wanneer alles tegelijkertijd 'meezit' en wanneer alles tegelijkertijd 'tegenzit'. Waarschijnlijk zal de praktijk ergens uitkomen tussen deze beide scenario's in, maar op voorhand is niet in te schatten hoe deze drie variabelen zich zullen ontwikkelen. Wat wel duidelijk wordt is dat binnen elk van de drie scenario's sprake is van een forse negatieve bijstelling ten opzichte van de begroting en meerjarenraming.

In opmaat naar de programmabegroting zal het beeld zich op onderdelen verder uitkristalliseren. Ook zal opnieuw gekeken moeten worden naar de eerder geformuleerde maatregelen uit het knoppenplan, om vanuit de huidige situatie te kunnen beoordelen wat de meest effectieve wijze is om de kosten op termijn alsnog naar beneden te brengen.

2.1 Onontkoombaar / actualisaties

Inleiding bij geïnventariseerde IV bijstellingen 1, 2, 3, 4 en 48

De gemeente staat voor grote maatschappelijke opgaven (woningbouw, economische groei, klimaat, energie/congestie) die zonder betrouwbare informatievoorziening en digitale ondersteuning niet uitvoerbaar zijn. Europese en landelijke nieuwe IV-wetgeving (o.a. cyberbeveiligingswet NIS2, Digital Decade, digitale toegankelijkheid – Wmebv/Wcag etc.) komt versneld op gemeenten af en vraagt extra capaciteit voor inbedding, borging en control. Inwoners verwachten een moderne, voorspelbare en inclusieve dienstverlening via alle kanalen (digitaal én persoonlijk), met veilig datagebruik en ‘once-only’-principes.

Tegelijk groeit de dreiging op cyberveiligheid en de afhankelijkheid van (buitenlandse) leveranciers, wat investeringen in weerbaarheid en digitale autonomie noodzakelijk maakt. Het op orde brengen van de informatiehuishouding en de kwaliteit van de informatievoorzieningen is randvoorwaardelijk voor actieve dienstverlening, datagedreven beleid en verantwoorde inzet van AI. De Lelystadse Digitalisering Strategie vraagt structurele investeringen in governance, vakmanschap en samenwerking. Zonder tijdige investeringen lopen continuïteit, kwaliteit van dienstverlening en bestuurlijke grip op de opgaven aantoonbaar risico.

In deze kaderbrief zijn in totaal 5 bijstellingen in beeld gebracht die hier direct aan gerelateerd zijn. De eerste vier bijstellingen zijn structureel van karakter en worden direct hieronder van een nadere toelichting voorzien (bijstelling 1 tot en met 4). Daarnaast wordt de bijstelling die incidenteel van karakter is toegelicht binnen hoofdstuk 3 (bijstelling 48).

1	Geïnventariseerde bijstelling	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Dienstverlening		-835	-410	-260	-110

De op 16 juli 2024 vastgestelde visie op dienstverlening vormt de basis voor het ontwikkelen van een moderne, voorspelbare dienstverlening die digitaal én menselijk is. De kanalenstrategie richt zich op regie, governance, kanaalarchitectuur, procesafspraken en KPI-gestuurde sturing, zodat de samenhang tussen web, MijnLelystad, telefonie, KCC, balie, post en social kanalen eenduidig en voorspelbaar wordt ingericht. Hiermee wordt geborgd dat de gemeente niet alleen kanalen ontwikkelt, maar ook aantoonbaar stuurt op kwaliteit, samenhang en kanaalverschuiving. Vanuit de verschillende kanalen wordt proactieve, persoonlijke en levensgebeurtenisgerichte dienstverlening mogelijk gemaakt, met verantwoord datagebruik en ‘once-only’-principes.

Digitale inclusie en toegankelijkheid zijn randvoorwaardelijk: niemand mag buiten de boot vallen. Wet- en regelgeving (o.a. digitale toegankelijkheid) en architectuurkaders borgen betrouwbaarheid, veiligheid en privacy. Zo groeit de gemeente naar één herkenbare, toegankelijke dienstverlener die dichtbij is – digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet.

De informatiehuishouding van de gemeente speelt een cruciale rol in de actieve dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Het op orde brengen van de informatieketen – d.w.z. het eenmalig uitvragen van informatie bij inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisatie en zaakgericht opslaan om vervolgens meervoudig in de verwerkingsprocessen in te zetten vragen om aanvullende investeringen.

Voor de door ontwikkeling van de dienstverleningskanalen telefonie, web (MijnLelystad), (next) post en het vormen van een KCC zijn middelen benodigd. De structurele gevolgen van het ontwikkelen van de dienstverlening wordt aanvullend in kaart gebracht en bij de programmabegroting 2027 aan de raad voorgelegd. De bedragen van dit voorstel zijn gebaseerd op huidige inzichten, bij de programmabegroting zal dit voorstel geactualiseerd worden naar definitieve cijfers.

2	Geïnterpreteerde bijstelling	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	ICT-dienstverlening		-452	-414	-429	-464

De dagelijkse inzet van informatisering & automatisering is een standaard basisvoorziening geworden als onderdeel van het primaire proces van de dagelijkse dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. De bedrijfsvoeringprocessen en digitale ondersteuning aan de bouw van de stad kunnen niet meer zonder een kwalitatief goed geborgde informatievoorziening. Om de toenemende vraag en borging van de informatievoorzieningen te kunnen beantwoorden, d.w.z. het borgen van de beschikbaarheid van de dienstverlening systemen – in samenhang met de onontkoombare toenemende kosten in de markt vraagt om een verhoging van het ICT-budget.

ICT-leveranciers rekenen jaarlijks verhoogde tarieven door voor het beschikbaar stellen van informatievoorzieningen en het uitvoeren van onderhoud & beheer. De ICT-kosten zijn de afgelopen jaren 6% gestegen, in 2027 nemen de Microsoft licentiekosten met circa 15% toe. De stad groeit met gemiddeld 2.000 inwoners per jaar en dat zorgt voor een verhoogde afdracht van licentiekosten van een aantal informatievoorzieningen. Voor het continueren van de primaire ICT-ondersteuning is een bedrag ad. €100.000 voor 2027 en opvolgende jaren benodigd.

Om de doelen binnen de organisatie te realiseren is personeel benodigd, waarvan ook steeds meer tijdelijk personeel. Een effect hiervan is dat ook meer licenties nodig voor verschillende systemen waaronder Microsoft office. Op dit moment is het aantal gebruikers tot boven de 1100 gestegen. Om het huidige aantal en de toekomstige stijging in aantal licenties te kunnen opvangen is een aanvullende bijstelling benodigd op het structurele budget van €50.000 per 2027, €75.000 per 2028, €100.000 per 2029 en €125.000 per 2030.

Binnen de organisatie zijn steeds meer verschillende ICT-systemen aanwezig. Ook is er zoals hiervoor gesteld een stijging in het aantal medewerkers. Dit tezamen resulteert in een stijgend aantal vragen tot ondersteuning en beheer van de systemen. Hiernaast is een aanvullende wens tot professionalisering van de dienstverlening. Tezamen is hiervoor structureel €209.000 benodigd. De bedragen van dit voorstel zijn gebaseerd op huidige inzichten, bij de programmabegroting zal dit voorstel geactualiseerd worden naar definitieve cijfers.

3	Geïnterpreteerde bijstelling	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	IV-organisatie		-564	-564	-564	-564

Door de toename van digitaliseringsopgaven, wetgeving, veiligheid en dienstverlening verwachtingen zijn er in Lelystad Digitaal 2025 een aantal tijdelijke functies toegekend. Nu in 2026 staat de CIO-office aan de vooravond van een aantal nieuwe majeure IV-ontwikkelingen; Europese/landelijke wetgeving, versterken van de weerbaarheid, inzet op meer autonomie en soevereiniteit, het (collectief) verbreden van digitalisering van de dienstverlening, het borgen van kwalitatieve informatie, het uitvoeren van pilots (AI), het versterken van IT-contractmanagement en het ondersteunen van de Lelystadse woningbouwopgave. De politieke oproep (moties) om 'versneld' in te zetten op SmartCity, AI, soevereiniteit en het gecontroleerd borgen van IV-projecten vraagt om structurele personele versterking op de vakinhoudelijke functies: solution architect, I-projectleiding, resource management, contractmanagement en informatiebeheer. De bedragen van dit voorstel zijn gebaseerd op huidige inzichten, bij de programmabegroting zal dit voorstel geactualiseerd worden naar definitieve cijfers.

4	Geïnterpreteerde bijstelling	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	IV-wetgeving		-848	-248	-228	-208

Europese (waaronder Digital Decade en NIS2) en landelijke wetgeving (Cbw, Woo, Wcag, AI-act) – gericht op informatievoorzieningen – komen in een hoog tempo op gemeenten af. Wetten gericht op veiligheid, autonomie, digitale toegankelijkheid etc. Aan 18 nieuwe IV-wetten wordt invoering gegeven, 19 aangekondigde wetten worden verkend op beleidsontwikkeling en invoering – in totaal moet er aan 37 wetten invoering worden gegeven. Het niet tijdig invoeren van de wetten brengen risico's met zich mee. Vanuit landelijk toezicht, IBT (interbestuurlijk toezicht), raad en accountant wordt toegezien op de invoering van de wetten waar de gemeente Lelystad zich moet aan houden.

Cyberbeveiligingswet/digitale weerbaarheid

De Cyberbeveiligingswet (Nederlandse invulling van de NIS2) en BIO2 (overheid breed kader voor invulling van de zorgplicht uit de Cbw) verplichten gemeenten om cyberweerbaarheid niet alleen te beloven, maar aantoonbaar te organiseren en te borgen. Dit vraagt structurele inzet in de lijn en regie vanuit de tweede lijn, met blijvende taken rond risico's, ketens, toezicht en verantwoording. Niet investeren leidt tot schijncompliance: formeel op papier in orde, maar kwetsbaar in de praktijk.

De risico's van nietsdoen zijn reëel: grotere kans op incidenten, verstoring van dienstverlening, reputatieschade, bestuurlijke druk en mogelijke sancties. Investeren vergroot de weerbaarheid van de gemeente, beschermt continuïteit van publieke diensten en versterkt het vertrouwen van inwoners en ketenpartners. In Lelystad Digitaal 2025 zijn er initiële middelen voor de invoering van NIS2/BIO gegeven. Hiermee is een start gemaakt en loopt de uitvoering in 2027 door. Voorgesteld wordt om met 2 fte – €350.000 incidenteel - de uitvoering voort te zetten en in 2027 de structurele lijn van het investeren in 'weerbaarheid' voor te leggen. Daarnaast is er voor ondersteunende wachtwoord tooling en monitoring €86.700 structureel nodig.

WCAG – toegankelijkheid

De gemeente is op grond van de Wet digitale toegankelijkheid verplicht haar websites en digitale dienstverlening aantoonbaar – via onafhankelijke toetsing - te voldoen aan de geldende toegankelijkheidsnormen (WCAG/EN 301 549). Digitale toegankelijkheid is geen eenmalige beoordeling, maar vereist periodieke heraudits. Doorlopend onderhoud van websites, wijzigingen in functionaliteiten, nieuwe content en technologische ontwikkelingen maken jaarlijkse externe toetsing noodzakelijk. Hiervoor is een structureel budget van €10.000 per jaar nodig om te voorzien in: een jaarlijkse onafhankelijke WCAG-EM audit, steekproefsgewijze toetsing, actualisatie en onderbouwing van de toegankelijkheidsverklaring.

Invoering nieuwe wetgeving – de 37 wetten

De inbedding, borging en de control van de overige 37 nieuwe wetten vraagt om extra uitvoeringscapaciteit. Voor het voldoen aan de wetten is incidenteel €290.000 voor 2027, €40.000 voor 2028 en €20.000 voor 2029 benodigd. Structureel is er €121.406 benodigd voor externe audits + 1 fte voor het opstellen van beleid, de uitvoering/inbedding samen met de domeinen, borging en IV-control (verantwoorden) volledig te beheersen en te verantwoorden. De bedragen van dit voorstel zijn gebaseerd op huidige inzichten, bij de programmabegroting zal dit voorstel geactualiseerd worden naar definitieve cijfers.

5	Geïnterpreteerde bijstelling	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Capaciteit communicatie en marketing		-429	-429	-429	-429

De afgelopen jaren zijn incidentele middelen ingezet om te kunnen intensiveren op marketing- en communicatieactiviteiten. De structurele druk op marketing en communicatie neemt verder toe.

Stadsmarketing

Vanaf 2023 is jaarlijks circa €200.000 incidenteel beschikbaar gesteld voor stadsmarketing. Deze middelen lopen af per 1 januari 2027, terwijl het uitvoeringsplan Stadsmarketing 2026–2029 juist vanaf dat moment in volle uitvoering komt. In 2027 is bovendien het jubileumjaar (60 jaar Lelystad), waarin wij de nieuwe stadsstijl en gemeentelijke stijl willen introduceren en implementeren, inclusief toolkit, campagne en zichtbare toepassing in stad en online. De kosten hiervan drukken nu volledig op het incidentele budget, terwijl de structurele ambities (woonpropositie, seizoenscampagnes, merknetafwerk en monitoring) doorlopen. Op basis van een globale raming ligt het minimale functionele uitvoeringsniveau rond €265.000 in 2027. Om continuïteit, positionering en bestuurlijke legitimiteit te borgen, wordt daarom voorgesteld om €250.000 per jaar structureel beschikbaar te stellen voor stadsmarketing vanaf 2027.

In 2027 wordt voortgebouwd op de structurele activiteiten uit het stadsmarketingplan, waaronder:

- Thuis in Lelystad en Welkom in Lelystad
- Doorlopende positionering van Lelystad als woonstad
- Seizoensgerichte campagnes
- Ontwikkeling en uitbreiding van het merknetafwerk
- Structurele monitoring en verantwoording

Daarnaast worden in 2027 de volgende accenten gelegd:

- Introductie van de nieuwe stadsstijl (implementatiefase)
 - Doel: herkenbaarheid en consistentie zichtbaar maken.
- Benutten van het 60-jarig jubileum als katalysator voor zichtbaarheid en trots
 - Doel: het stadsverhaal breder laden en etaleren.
- Opschaling van zichtbaarheid en verbreding richting beleven
 - Doel: de aantrekkelijkheid van Lelystad concreter en zichtbaarder maken.
- Meer partners laten aansluiten
 - Doel: slagkracht vergroten en het stadsverhaal consistentier uitdragen.

Na 2027 lopen de programmalijnen door, maar met andere doelstellingen per jaar zoals in het plan beschreven:

2028: Verbreden – na twee jaar opbouw komt er ruimte om meer doelgroepen te bedienen en nieuwe thema's en samenwerkingen toe te voegen; het merknetwerk groeit en de slagkracht neemt toe.

2029: Vooruitkijken – stabiliseren en borgen wat werkt, zodat stadsmarketing structureel onderdeel wordt van de stedelijke opgaven en er wordt toegewerkt naar de positionering en strategie na 2030.

Communicatie

De afgelopen jaren is het takenpakket van communicatie structureel uitgebreid. Dit betreft zowel wettelijke verplichtingen als bestuurlijke en maatschappelijke verwachtingen rondom bereikbaarheid, transparantie en participatie.

1. Toegenomen wettelijke verplichtingen

De gemeente heeft te maken met aangescherpte eisen op het gebied van:

- Actieve openbaarmaking (Woo)
- Digitale toegankelijkheid (WCAG)
- Transparantie en informatievoorziening
- Participatievereisten bij beleidsvorming

Deze taken vragen structurele inzet voor redactie, publicatie, monitoring en kwaliteitsbewaking. Dit betreft geen incidentele werkzaamheden, maar doorlopende verplichtingen.

2. Groei van de stad en bestuurlijke opgaven

De groei van Lelystad en de bijbehorende maatschappelijke opgaven leiden tot:

- Meer bestuurlijke dossiers met communicatie-impact
- Meer participatietrajecten
- Meer mediavragen en informatieverzoeken
- Hogere verwachtingen rondom online bereikbaarheid en responsiviteit

De huidige formatie van communicatieadviseurs combineert strategische advisering aan college en organisatie met uitvoerende werkzaamheden. Door de toename van wettelijke en uitvoerende taken komt de strategische adviesrol onder druk te staan.

3. Gevolgen zonder uitbreiding

Zonder structurele versterking ontstaat:

- Risico op onvoldoende of vertraagde naleving van wettelijke verplichtingen
- Minder capaciteit voor participatie en zorgvuldige omgevingscommunicatie
- Toenemende reactieve inzet in plaats van proactieve sturing
- Verminderde ondersteuning van bestuurlijke prioriteiten

Dit betekent dat keuzes gemaakt moeten worden in dienstverlening en ondersteuning van beleidsopgaven.

4. Voorgestelde versterking

Deze ontwikkelingen vragen om structurele versterking van de uitvoeringscapaciteit binnen communicatie en marketing. Zonder aanvullende inzet ontstaat risico op onvoldoende naleving van wettelijke verplichtingen, reputatieschade, verminderde zichtbaarheid van beleidsresultaten en afnemende effectiviteit van participatie en dienstverlening. Om hier blijvend uitvoering aan te kunnen geven is structureel benodigd:

- 1 FTE Allround content- & marketingspecialist
- 1 FTE Communicatiemedewerker

Voor deze 2 FTE is een structureel budget van €178.805 per jaar noodzakelijk.

6	Geïnterpreteerde bijstelling	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Actualisatie bijdrage GR - Het Flevolands Archief		PM	PM	PM	PM

De deelnemersbijdrage voor het betreffende jaar is op dit moment nog niet vastgesteld. De definitieve hoogte wordt op een later moment bepaald. Wel wordt verwacht dat de deelnemersbijdrage hoger zal uitvallen dan in 2026, onder meer als gevolg van stijgende kosten. Zodra hierover door het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Het Flevolands Archief besluitvorming heeft plaatsgevonden, wordt de exacte bijdrage gecommuniceerd.

7	Geïnterpreteerde bijstelling	1.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Actualisatie bijdrage GR - Veiligheidsregio		-387	-346	-346	-346

De begroting van de Veiligheidsregio wordt ieder jaar geactualiseerd conform de in de gemeenschappelijke regeling opgenomen uitgangspunten, zoals volumegroei, loon- en prijsindexatie. Op 2 februari 2026 is in het Landelijk Overleg Arbeidsvoorwaarden Veiligheidsregio's (LOAV) een onderhandelingsresultaat bereikt over de nieuwe arbeidsvoorwaarden voor het personeel in dienst van de veiligheidsregio's. De onderhandelingsdelegatie van de Werkgeversvereniging Samenwerkende Veiligheidsregio's (WVSV) houdt nu een ledenraadpleging over het onderhandelingsresultaat arbeidsvoorwaarden 2025 e.v.. Voor 2026 is rekening gehouden met 3,4% in de programmabegroting, waar in de CAO 3,1% is afgesproken. In 2027 is, in de ontwerp-programmabegroting 2027 voor looncompensatie 5,7% gereserveerd.

Op basis van de kadernota 2027 van de VRF is een aanvullende bijdrage van €346.365 benodigd voor 2027 en €305.226 per 2028. Het verschil in 2027 ontstaat door de prijsindexatie van het verplichtend karakter welke op dit moment incidenteel gedekt wordt binnen de VRF. De programmabegroting 2027 van de VRF zal zodra deze beschikbaar is nog aan u als raad aangeboden worden ter besluitvorming.

Naast prijs- en looncompensatie is er een toename van woningbranden. Het aantal woningbranden in Lelystad is ongeveer 25 procent van het totaal in Flevoland (48 in 2025). Als wij kijken naar het aantal woningen in Lelystad t.o.v. van heel Flevoland, heeft Lelystad ongeveer 19% van het aantal woningen. Er vinden dus relatief gezien meer woningbranden in Lelystad plaats t.o.v. de rest van Flevoland. Dit maakt de inzet op extra preventie nog meer noodzakelijk. In de begroting van de VRF is €35.000 (12 uur) opgenomen voor de Wijkbrandweer. Gezien de energietransitie, het relatief hoge aantal woningbranden t.o.v. het aantal woningen in Lelystad en andere maatschappelijke ontwikkelingen is dit onvoldoende. De genoemde 12 uur gaat grotendeels op aan adviezen en activiteiten in Lelystad Oost, waardoor er voor de rest van de stad slechts beperkt advies mogelijk is. Voor 2027 vragen wij een bijstelling naar 24 uur. Hiervoor is €40.000 (inclusief looncompensatie) benodigd waarmee het totale budget op €75.000 komt.

Maatschappelijke weerbaarheid en noodsteunpunten

Verschuivende ontwikkelingen zoals de verslechterde internationale veiligheidssituatie, het veranderende klimaat en een groeiende afhankelijkheid van vitale infrastructuur zorgen ervoor dat de Nederlandse samenleving kwetsbaarder wordt voor (grootschalige) verstoringen. Dit maakt dat het noodzakelijk is om de weerbaarheid van onze samenleving te versterken: op landelijk, regionaal en lokaal niveau. Op dit moment lopen er een aantal pilots in de Regio om hier vorm aan te geven. De financiële consequenties en bijdrage vanuit het Rijk zijn op dit moment nog onduidelijk en niet verdeeld.

8	Geïnterpreteerde bijstelling	1.2	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Capaciteit veiligheid		-280	-280	-280	-280

De rechtsstaat en veiligheid in Nederland staan onder toenemende druk door geopolitieke dreigingen, georganiseerde criminaliteit en maatschappelijke onrust. Kernpunten van de druk op de rechtsstaat:

Verhoogde dreiging (EBZ en excessief geweld bijv. explosies en beschietingen):

Cyberaanvallen, sabotage en internationale criminaliteit bedreigen de maatschappelijke veiligheid.

Spanning met grondrechten:

Maatregelen voor veiligheid, zoals beperking van het demonstratierecht of vergaande surveillancemiddelen, zetten de rechtsstaat onder druk (EBZ, komst van defensie en opening LLS airport).

Ondermijning en weerbaarheid:

Toename in radicalisering, bedrijvigheid (overslaghaven, LLS airport, industrie i.r.t. aanpak ondermijning en uitvoering wet BIBOB).

Lelystad ontwikkelt zich snel verder door de groei van inwoners, bedrijvigheid en ruimtelijke ontwikkelingen. Voorbeelden hiervan zijn uitbreiding van bedrijventerreinen en woningbouw, de komst van nieuwe voorzieningen en mogelijke infrastructurele en economische ontwikkelingen (uitbreiding bedrijvigheid/industrie, EBZ, defensie, de mogelijke opening van Lelystad airport, huisvesting 7500 internationale werknemers). Deze groei vraagt om blijvende aandacht voor veiligheid en leefbaarheid en om een veiligheidsaanpak die meebeweegt met deze ontwikkelingen.

Tegelijkertijd vraagt het tegengaan van criminele activiteiten om een overheid die weerbaar en zorgvuldig handelt en misbruik van gemeentelijke voorzieningen en processen voorkomt. Hiermee wordt bijgedragen aan een veilige en leefbare stad en aan vertrouwen in het openbaar bestuur (o.a. goed kunnen uitvoeren van de wettelijke taak wet BIBOB). Dit betekent dat de capaciteit op deze ontwikkelingen mee moet groeien. Hiervoor is 2 fte benodigd (€238.000) voor team veiligheid, hiernaast is €42.000 uitvoeringsbudget benodigd voor fysieke ingrepen.

9	Geïnterpreteerde bijstelling	1.2	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Stadstoezicht en Bibob		-420	-420	-420	-420

Ten aanzien van de budgetten gaat het om budget voor wegsleepkosten voertuigen, budget voor opleiding boa's, inspecteurs handhaving en handhavingsjuristen, budget voor software en budget voor verwijderen en opslag foutief geparkeerde fietsen door Concern voor Werk.

Het budget voor wegsleepkosten van voertuigen is gebaseerd op de wegsleepkosten van 2025 (€60.000) en het budget is al goedgekeurd door de raad met het vaststellen van de Wegsleeperverordening Lelystad 2026.

Voor de opleidingsbudgetten (boa's, inspecteurs handhaving en de handhavingsjuristen) geldt dat deze kosten altijd al structureel worden gemaakt, maar niet zijn gedekt in de begroting van Stadstoezicht en derhalve jaarlijks ten laste komen van het algemeen resultaat. De opleidingen zijn grotendeels verplicht om bevoegdheden te kunnen behouden in algemene zin (bijvoorbeeld alle boa- en inspecteursbevoegdheden en RTGB voor de boa's) en voor specifieke onderdelen, zoals ondermijning, asbest en horeca. De bedragen worden nu uitgegeven vanuit de begroting van Stadstoezicht zonder dat ze gelabeld zijn, waardoor voldoende inzicht ontbreekt en sturing op budget lastig is. De opleidingskosten voor boa's, inspecteurs en handhavingsjuristen bedragen structureel €112.000. Ook deze kosten worden al jaarlijks uitgegeven zonder dat ze gedekt zijn in de begroting van Stadstoezicht.

Voor de bedragen die worden uitgegeven aan software (Centric Leefomgeving, Chepp en CityControl) geldt eveneens dat deze kosten al jaarlijks structureel worden gemaakt, maar niet zijn gedekt in de begroting van Stadstoezicht. Totale structurele kosten voor opleiding en software zijn €58.000.

Voor de verwijdering van fietsen op en rond het station en de opslag daarvan door Concern voor Werk is het bedrag van €80.000 al in een VB over handhaving stationsgebied Oost aangegeven met daarbij de opmerking dat het budget in het eerste jaar wordt gefinancierd vanuit het project Stationsplein Oost en

daarna structureel dient te worden opgenomen in de jaarlijkse begroting (van Stadstoezicht) en via de reguliere begrotingscyclus aan de raad moet worden voorgelegd. Het is van belang voor de kwaliteit van het stationsgebied dat we de handhaving op foutief gestalde fietsen borgen in de beheerfase.

Vanaf 2026 begint de overgang naar het nieuwe boa-bestel, dat in 2028 moet zijn afgerond. Dit is een ingrijpende wijziging voor de gemeente Lelystad waarvan we de financiële consequenties op dit moment nog niet kunnen inschatten. Binnen afzienbare termijn zal daarom een impact-analyse worden gemaakt om de te verwachten kosten in kaart te brengen. Zodra dit in kaart is gebracht, komen we hier bij uw raad op terug.

Ten aanzien van de capaciteit voor Bibob-onderzoeken is al enkele jaren een structureel tekort, zoals ook blijkt uit het VTHUP. Met de toename van bedrijvigheid en het belang van het voorkomen van en handhaven op ondermijning is extra capaciteit van 1 fte jurist voor Bibob (€109.000) noodzakelijk om de continuïteit van de werkzaamheden te kunnen garanderen.

10	Geïnterpreteerde bijstelling	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Torenvalkweg i.r.t. Huisvesting Level One		-17	-17	-17	-17

Voor de realisatie van de tijdelijke huisvestingslocatie voor ongeveer 2.950 arbeidsmigranten en doorstromers aan de Torenvalkweg is een aanpassing van de infrastructuur noodzakelijk. Het betreft de verbreding van de Torenvalkweg en een nieuwe aansluiting op de Valkendreef om de verkeersveiligheid te borgen. De gemeenteraad heeft in het eerste kwartaal van 2026 over het benodigde investeringskrediet besloten.

De structurele kapitaallasten betreffen gedurende 40 jaar jaarlijks €17.250. Dit is uitgaande van een bijdrage van de initiatiefnemer Level One van 50% bijdrage (€575.000). De beheerkosten worden meegenomen bij de periodieke areaaluitbreidingen als onderdeel van de P&C cyclus. Aangezien de besluitvorming over deze kapitaallasten heeft plaatsgevonden na de vaststelling van de begroting 2026, wordt dit bedrag vanaf 2027 als onontkoombare bijstelling opgenomen.

11	Geïnterpreteerde bijstelling	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Vervanging brug Lage Dwarsvaart		64	64	64	64

Op 16 december heeft de raad bij amendement de kaders voor vervanging van de brug over de Lage Dwarsvaart aangepast. Er is een extra investeringskrediet van €825.000 beschikbaar gesteld en de afschrijvingstermijn voor de kapitaallasten is van 30 naar 40 jaar verlengd. Dit resulteert in een lagere last van €64.000 op jaarbasis.

12	Geïnterpreteerde bijstelling	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Voorzieningen buspassagiers		247	246	246	245

Bij de programmabegroting 2026 is, lopende een doorlopende Europese aanbestedingsprocedure, een investeringskrediet aangevraagd om te investeren in voorzieningen voor buspassagiers in de vorm vanabri's. In de aanvraag voor het investeringskrediet van €3.000.000 - met een afschrijvingstermijn van 20 jaar - is aangegeven dat op dat moment de onderhandelingen, als onderdeel van die aanbestedingsprocedure nog gaande waren. Die onderhandelingen hebben uiteindelijk geleid tot overeenstemming en een overeenkomst welke begin februari 2026 door de huidige exploitant is ondertekend.

In deze overeenkomst draagt de exploitant, in ruil voor het maken van reclame in deze voorzieningen, zorg voor het in exploitatie nemen van deabri's in Lelystad. Zij zijn eigenaar van de voorzieningen en dragen volledige zorg voor het beheer en onderhoud, inclusief schadeherstel.

Onderdeel van de overeenkomst is dat 10% van de beschikbare reclameruimte is gereserveerd voor de gemeente en daarnaast dragen ze jaarlijks, afhankelijk van het werkelijke aantal reclamevakken, circa €29.000 aan reclame inkomsten af aan de gemeente Lelystad. Met het sluiten van de overeenkomst vallen de begrote kapitaallast en onderhoudskosten in de begroting, vanaf 2027, vrij en worden €29.000 aan baten in de begroting verwerkt.

13	Geïnterpreteerde bijstelling	2.2	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Parkeerhub Campusgebied midden		-	-	-	PM

In het plan van de ontwikkelaar Verwelius voor het Campusgebied midden zit een parkeerhub voor de leerlingen van Porteu, de sporthal de Rietlanden, bezoekers en bewoners. Deze parkeerhub is onderdeel van de overdracht van de openbare ruimte aan de gemeente. De gemeente is na overdracht verantwoordelijk voor het eigendom en beheer van deze parkeeroplossing. De gemeentelijke projectgroep werkt nog aan een verkenning hoe de parkeerhub beheerd kan gaan worden.

Dit vraagt op de langere termijn mogelijk structurele dekking vanuit de gemeentelijke begroting. De 'sporthub' zal naar verwachting op zijn vroegst in 2030 eigendom worden van de gemeente. Wanneer het onderzoek naar de kosten en mogelijkheden is afgerond zal hiervoor een structurele voorziening aangevraagd worden in de kadernota/programmabegroting.

14	Geïnterpreteerde bijstelling	4.2	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Actualisatie IHP (Jaarprogramma 2026-2027)		663	383	-409	29

Het IHP Jaarprogramma is het wettelijk verplicht jaarlijks vast te stellen huisvestingsprogramma voor het onderwijs. Schoolbesturen van zowel het primair, als (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs kunnen voor dit programma aanvragen indienen voor huisvestingsvoorzieningen die nodig zijn voor het onderwijs. Het IHP Jaarprogramma 2026-2027 is een sober programma in die zin dat er geen aanvragen van de schoolbesturen zijn ontvangen voor nieuwe voorzieningen. Wel hebben een aantal scholen recht op budget voor onderwijsleerpakketten en meubilair als gevolg van de groei van het aantal leerlingen. Deze budgetten maken onderdeel uit van voorliggende bijstelling. Het grootste deel van de bijstelling omvat evenwel de actualisatie van al geplande (nieuwbouw)projecten op basis van leerlingenprognoses, prijsstijgingen en andere gewijzigde omstandigheden. Dit betreffen onder meer:

- Een indexering van 6,52% voor de bouwkosten van reeds geplande onderwijshuisvestings - voorzieningen. Dit percentage is conform het door de VNG geadviseerde indexeringspercentage voor onderwijshuisvesting voor 2026.
- De (bijstelling) van de benodigde middelen voor de Wissellocatie en de nieuwbouw van basisscholen De Boeier en Triangel, volgend uit de raadsbesluiten over deze nieuwbouwprojecten van resp. 27 januari en 17 februari 2026.
- De bijstelling van de meerjarenraming voor uitbreiding van de onderwijshuisvestingscapaciteit op basis van de actuele leerlingenprognoses. Uit deze prognoses blijkt dat uitbreiding in verband met de groei van de stad, als gevolg van de gewijzigde woningbouwplanning, een paar jaar later nodig is dan uit eerdere prognoses bleek.

De 'positieve' bijstelling voor de eerstkomende jaren vloeit grotendeels voort uit het met één jaar uitstellen van de uitbreiding van De Anger en een latere oplevering van de nieuwe gebouwen voor basisscholen De Albatros, De Windroos en De Boeier dan waar, financieel gezien, eerder mee is rekening gehouden. Hierdoor worden deze nieuwe gebouwen later 'geactiveerd' waardoor de kapitaallasten ook later op de begroting gaan drukken. Voor de goede orde wordt hierbij opgemerkt dat, geen sprake van onderbenutting van de IHP begroting, maar van een verschuiving van de kosten in de tijd. Zie ook raadsinformatienota met kenmerk 25.314 voor een aanvullende toelichting op dit punt.

De voorgestelde bijstelling omvat de optelsom van de actualisatie van alle uitgaven die volgen uit het IHP Jaarprogramma. Met deze bijstelling worden ook de geraamde investeringskredieten geactualiseerd, evenals de hieruit voortvloeiende kapitaallasten. Het beschikbaar stellen van investeringskredieten voor nieuwbouw- en vervanging van schoolgebouwen vindt zoals gebruikelijk plaats via separate besluitvorming in de raad. Een nadere toelichting op hoe het totaal van de bijstelling tot stand is gekomen, is opgenomen in concept IHP Jaarprogramma 2026-2027.

15	Geïnteriseerde bijstelling	4.2	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	IHP meerjarenperspectief tweede tranche 2027-2034		-500	-1.611	-1.461	-1.535

Met het raadsbesluit 26.070 van 17 februari 2026 is de investeringsagenda voor de vernieuwing van schoolgebouwen in de stad voor de periode 2027 – 2034, vastgesteld. Daarbij is besloten de hiermee gepaard gaande financiële doorwerking, te betrekken bij de integrale afweging over de gemeentebegroting.

De financiële doorwerking is gebaseerd op de vernieuwing van 8 schoolgebouwen in de periode 2027-2034 conform het kwaliteitsniveau 'groen en onderscheidend'. Daarnaast omvat ze de componenten om klimaatadaptieve schoolgebouwen te realiseren en extra ruimte ten behoeve van inclusief onderwijs. Eenmalige lasten, zoals het versneld afschrijven van boekwaarden, tijdelijke huisvesting, verhuiskosten en structurele eigenaarslasten zijn ook meegenomen in de doorrekening. Voor inzicht op detailniveau wordt verwezen naar bovengenoemd besluit en het bijbehorende Deel D van het 'Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Meerjarenperspectief 2027-2042 en beleidskader'.

16	Geïnteriseerde bijstelling	4.2	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Exploitatie nieuwe schoolgebouwen		-	-	-765	-765

Met het raadsbesluit 25.456 van 27 januari 2026 is besloten een zogenoemde 'wissellocatie' te realiseren in Zuiderhage. Deze wissellocatie is in eerste instantie bedoeld om startende scholen tijdelijk te huisvesten. Op de langere termijn kan ze worden ingezet voor de permanente huisvesting van een basisschool. Ingevolge van het amendement "Wijziging besluitpunt Wissellocatie Zuiderhage" is besloten de wissellocatie te realiseren inclusief extra ruimte voor kinderopvangactiviteiten (scenario 3).

Onderdeel van het besluit over de wissellocatie is dat, in het kader van de gemeentelijke begrotingscyclus de dekking voor de structurele eigenaarslasten en gebruikerslasten als onontkoombare bijstelling wordt meegenomen. In voorliggend voorstel zijn deze lasten berekend op basis van het vastgestelde scenario 3 en prijspeil 2026. Zoals aangegeven in het raadsvoorstel 25.456, zijn de baten vanuit de te ontvangen (kostendekkende) vergoeding voor onderwijsgebruik en de verhuur van het gebouw t.b.v. kinderopvangactiviteiten nog niet meegerekend, omdat de gebruikers nog niet bekend zijn en daarmee de baten onzeker zijn.

Dit voorstel omvat ook de bijstelling van de structurele exploitatielasten van de gebouwen van basisscholen De Boeier en De Triangel op basis van de raadsbesluiten 26.082 en 26.083 van 17 februari 2026. Met deze besluiten zijn de omvang en uitgangspunten vastgesteld voor de (vervangende) nieuwbouw voor deze scholen. De voorgestelde bijstelling betreft de lasten die, op basis van wetgeving, voor rekening van de gemeente zijn (OZB en verzekeringslasten). De overige exploitatielasten worden bekostigd door de gebruikers van de gebouwen.

De bijstelling van de kapitaallasten die gepaard gaan met de investeringen in alle drie de bovengenoemde schoolgebouwen maakt onderdeel uit van het voorstel voor de bijstelling van het IHP (Jaarprogramma 2026-2027).

17	Geïnteriseerde bijstelling	4.2	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Tijdelijke sportvoorziening Zuiderhage		261	261	-	-

In opdracht van de Raad heeft het college onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van een tijdelijke voorziening voor bewegingsonderwijs in Zuiderhage, in relatie tot de bouw van de nieuwe sporthal Rietlanden III.

De raad heeft op 20 februari 2026 besloten af te zien van deze tijdelijke voorziening. Reden hiervoor is dat de doorlooptijd van realisatie van de tijdelijke voorziening vrijwel gelijkloopt met de oplevering van de nieuwe sporthal Rietlanden III. De nieuwe sporthal voorziet in de behoefte aan ruimte voor bewegingsonderwijs waardoor en geen meerwaarde ontstaat om een tijdelijke voorziening te realiseren. Tegelijkertijd heeft de Raad besloten de incidenteel beschikbare middelen voor de tijdelijke sportvoorziening Zuiderhage te laten vrijvallen. Daarmee ontstaat voor 2027 en 2028 een incidenteel voordeel van €261.000.

18	Geïnterpreteerde bijstelling	4.3	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Doorstroompunt		PM	PM	PM	PM

Vanaf 2026 is de nieuwe wet Van School Naar Duurzaam Werk inwerking getreden. Met deze wet wordt er nog meer ingezet op een stevige samenwerking tussen onderwijsinstellingen, Doorstroompunt en Werk & Inkomen om jongeren van 16 tot 27 jaar te ondersteunen een passende plek op de arbeidsmarkt of op school te verkrijgen. De nieuwe wet hangt sterk samen met de nieuwe wet Participatiewet in balans, die ook vanaf 2026 geïmplementeerd wordt. Een belangrijke wijziging is de uitbreiding van de doelgroep van 23 jaar naar 27 jaar.

De afgelopen jaren is een deel van de structurele inzet voor de uitvoering van de wettelijke taken van het Doorstroompunt gefinancierd met incidentele middelen vanuit de Doorstroompuntregio en de raadsopgave 2022-2026. Hierdoor is een situatie ontstaan waarbij structurele werkzaamheden niet volledig structureel worden bekostigd, en daarnaast is er sprake van uitbreiding van taken vanaf 2026. Voor de uitvoering van de wettelijke taken is daarom een structurele uitbreiding van minimaal 2 fte noodzakelijk.

Op dit moment is nog geen duidelijkheid over de omvang van de regionale middelen vanuit de Doorstroompuntregio en het nieuwe regionale programma 2026-2029 ten behoeve van de uitvoering van de Doorstroompunttaken, waaronder het voorkomen van voortijdig schoolverlaten (VSV), het bestrijden van vsv en het verlagen van het aantal jongeren zonder werk en zonder opleiding.

19	Geïnterpreteerde bijstelling	4.3	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Leerplicht		PM	PM	PM	PM

In de afgelopen jaren is een deel van de structurele inzet voor de uitvoering van de wettelijke leerplichttaken gefinancierd met incidentele middelen. Hierdoor is een situatie ontstaan waarbij structurele werkzaamheden niet volledig structureel worden bekostigd. Op basis van de huidige inzichten is er reeds een tekort zichtbaar in de formatie voor de uitvoering van de wettelijke taken. Dit betekent dat de beschikbare capaciteit onvoldoende is om de wettelijke taken duurzaam en op het gewenste kwaliteitsniveau uit te voeren. Voor de uitvoering van de wettelijke taken is daarom een structurele uitbreiding van minimaal 0,2 fte noodzakelijk. Hiermee wordt een eerste stap gezet om de structurele onderbezetting te verminderen en de continuïteit van de wettelijke taakuitvoering te borgen.

Naast de wettelijke taken wordt van het team een steeds grotere inzet gevraagd op preventie, schoolaanwezigheid en andere programma's, waaronder activiteiten gericht op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten (VSV) en het versterken van de samenwerking met onderwijs- en ketenpartners. Deze inzet vraagt om structurele capaciteit en kan niet binnen de huidige formatie worden opgevangen zonder dat dit ten koste gaat van de wettelijke taakuitvoering en vertraging op andere ambities zoals beschreven in het Knoppenplan, de PGA etc. Voor de uitvoering van deze preventieve inzet en aanvullende programma's is naar huidige inzichten circa 2 fte nodig.

Op dit moment bestaat nog onzekerheid over de omvang en continuïteit van de regionale middelen ten behoeve van het voorkomen van voortijdig schoolverlaten (VSV). Om deze reden wordt voor deze benodigde uitbreiding een PM-post opgenomen in de kaderbrief. Hiermee ontstaat inzicht in de feitelijke structurele opgave, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de minimaal benodigde uitbreiding voor de wettelijke taak (0,2 fte) en de aanvullende capaciteit die nodig is om invulling te geven aan de ambities op het gebied van preventie en schoolaanwezigheid (2 fte).

20	Geïnterpreteerde bijstelling	5.7	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Versnellen tuingrenzen		-80	-80	-80	-80

De afname van tuinen daalt sterk. Dit komt doordat de mensen die daadwerkelijk interesse hadden inmiddels zijn voorzien. Daarnaast beschikken we over steeds minder mogelijkheden, omdat het beschikbare areaal verder afneemt. De verwachting is dat de opbrengsten aanzienlijk zullen dalen. In 2025 bedroegen de baten slechts 48% van de begroting. Deze neerwaartse trend zal zich naar verwachting in de komende jaren voortzetten.

21	Geïnterpreteerde bijstelling	6.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Nieuwe opvang Oekraïners		PM	PM	PM	PM

Per 7 maart 2027 loop de RTB af, hierna zullen de Oekraïners zelf hun lasten moeten dragen. Binnen het huidige pand is het niet mogelijk om huur te innen. Er zal om deze reden voor de einddatum een alternatieve opvang moeten worden gerealiseerd. Hiervoor worden op dit moment varianten uitgewerkt en voorbereid. Waarbij er een reële kans aanwezig is dat hierbij door ons als gemeente geïnvesteerd zal moeten worden. De varianten zullen ter besluitvorming aan u als raad voorgelegd worden, waarbij financiële gevolgen meegenomen worden in de programmabegroting 2027-2030.

22	Geïnterpreteerde bijstelling	6.3	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Actualisatie Participatiewet - Bijstand		PM	PM	PM	PM

Op de arbeidsmarkt is een grote vraag naar personeel in bijna alle sectoren. Veel mensen zijn de afgelopen jaren vanuit de uitkering succesvol begeleid naar werk. De resterende groep (langdurig werklozen, groeiende mismatch tussen competenties en de vereisten voor werk), maar ook nieuwe instroom van soms kwetsbare mensen (zoals bijv. nieuwkomers, alleenstaande ouders, mensen met GGZ problematiek), vraagt om een intensievere begeleiding en diverse inzet van instrumenten om de duurzame uitstroom vanuit de bijstand naar werk ook de komende jaren op peil te houden. Voor de economische ontwikkeling van de stad is de inzet van de "stille arbeidsreserve" natuurlijk van belang maar bovenal draagt werk bij aan de eigenwaarde en de ontwikkeling van mensen en doorbreekt het patronen van (overerving van) uitkeringsafhankelijkheid, armoede, schulden etc.

Mede dankzij de extra inzet de afgelopen jaren is in Lelystad, ondanks teruglopende Rijksbudgetten voor re-integratie, gebouwd aan een krachtige infrastructuur met een sterk netwerk en een lange termijn aanpak. Dit is een continue proces van opbouwen en onderhouden van een netwerk van werkgevers en ontwikkelen van methoden en instrumenten voor begeleiding (zoals bijvoorbeeld de leerwerkbedrijven i.s.m. branche-sectoren).

De afgelopen raadsperiode heeft de raad vanuit de reserve ontwikkeling stad jaarlijks €1 miljoen extra beschikbaar gesteld ter bevordering van de uitstroom van bijstandsgerechtigden naar werk. Deze jaarlijkse investering wordt in jaarlijkse termijnen teruggestort vanuit de besparingen op de uitkeringslasten (BUIG). Dit zogenaamde 'revolverend budget' biedt de mogelijkheid om met extra inzet inwoners met een bijstandsuitkering toe te rusten en te begeleiden naar een betaalde baan. Met Werkbedrijf Lelystad worden opnieuw prestatie afspraken gemaakt die de komende jaren tot duurzame uitstroom uit de uitkering en instroom in een betaalde baan moeten leiden. De opdracht voor Werkbedrijf Lelystad is onder meer om jaarlijks minimaal 300 mensen duurzaam toe te leiden naar werk. Deze aantallen zijn afgelopen periode behaald. Daarmee ontstaat een budget neutrale situatie omdat de geïnvesteerde miljoen per jaar wordt teruggewonnen door besparing op de uitkeringslasten.

Deze investering van jaarlijks €1 miljoen vindt al 8 jaar achtereenvolgens plaats en is daarmee feitelijk als structureel te beschouwen. Aangezien de inzet afloopt in 2026 zal in aanloop naar de programmabegroting 2027 - 2030 een voorstel worden uitgewerkt voor het continueren van deze inzet. Daarbij wordt gekeken naar de actuele ontwikkelingen die er op de gemeente afkomen, waarbij het uitgangspunt is dat de uitwerking budgetneutraal uitwerkt op de begroting.

23	Geïnterpreteerde bijstelling	6.5	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Arbeidstoeleiding - Werkcentrum		-100	-100	-100	-100

De huidige arbeidsmarktinfrastructuur bestaat uit verschillende publieke en private partijen die (een deel van) de ondersteuning bieden die inwoners nodig hebben om werk te vinden of te houden en werkgevers nodig hebben bij hun personeelsvraagstukken. Hoewel het veel inwoners en werkgevers lukt om, al dan niet met behulp van de beschikbare dienstverlening, de stappen te zetten die nodig zijn om hun doel te bereiken, ligt dit bij een grote groep anders. Er zijn diverse (publieke) loketten lokaal en regionaal, verschillende regelingen en uitvoerende partijen, waardoor inwoners de juiste dienstverlening niet altijd weten te vinden. Werkgevers hebben te maken met verschillende regelingen en uitvoerders tegelijkertijd.

Het Rijk heeft de ambitie uitgesproken om een arbeidsmarkt-infrastructuur in te richten waar niemand verdwaalt en iedereen tijdig toegang krijgt tot passende ondersteuning als dat nodig is. Werkzoekenden met en zonder uitkering, werkenden met een flexibel en vast contract, alsook werkgevers met vragen over werk en scholing kunnen terecht bij een Werkcentrum. Regionaal wordt een Werkcentrum Flevoland ingericht en een website gerealiseerd. De Lelystadse ambitie is een lokaal Werkcentrum in te richten voor inwoners en werkgevers waar ze met vragen over werk en scholing terecht kunnen, en zo gewenst warm overgedragen worden aan een uitvoerende partner. Zo verlagen we de drempel voor betrokkenen om ondersteuning te vragen, en versterken de samenwerking tussen verschillende uitvoerende teams van de gemeente en maatschappelijke partners om te komen tot een passend traject voor werkzoekenden, werkenden en werkgevers.

24	Geïnterpreteerde bijstelling	6.6	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Actualisatie Wmo		-	-	-	-

De gemeente is op grond van de Wmo 2015 verantwoordelijk voor de ondersteuning van inwoners, zodat zij zoveel mogelijk meedoen en zelfstandig kunnen (blijven) participeren in de maatschappij. Belangrijke groepen van aandacht binnen de Wmo zijn kwetsbare ouderen, inwoners met fysieke of verstandelijke beperking en inwoners met psychische problematiek.

In de programmabegroting 2026 - 2029 is voor de Wmo in 2026 een budget beschikbaar van circa €32,8 miljoen (saldo lasten en baten). Het grootste deel van de Wmo uitgaven bestaat uit individuele maatwerkvoorzieningen zoals huishoudelijke ondersteuning, hulpmiddelen, ondersteuning thuis, dagbesteding, vervoersvoorzieningen en woningaanpassingen. Een deel van deze uitgaven wordt bepaald door het aantal gebruikers en dit hangt weer samen met de vergrijzing, extramuralisering en het eigen bijdrage beleid (bepaald door de Rijksoverheid).

Het is nog onzeker welke invloed deze zaken op de (middel)lange termijn zullen hebben en wat dit in de toekomst gaat betekenen voor het gebruik van de diverse Wmo voorzieningen. Waarbij de prognoses een toenemend gebruik laten zien vanwege de effecten van (dubbele) vergrijzing en de groeiambities van de stad. In de huidige meerjarenraming is daar zo goed als mogelijk rekening mee gehouden. Het uitgangspunt blijft ook in de toekomst dat de voorzieningen beschikbaar zijn voor bewoners waarvoor dit echt nodig is.

Door de huidige vaste eigen bijdrage (in 2026 €21,80 per maand) wordt er veel meer gebruik gemaakt van hulp uit de Wmo dan bij de invoering van dit abonnementstarief in 2019 werd verwacht. Met de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage verwacht het kabinet de druk op voorzieningen vanuit de Wmo te verminderen.

Het is nog onzeker wanneer de nieuwe wet er zal zijn en in werking zal treden. De stijging van kosten waar de zorgaanbieders mee te maken hebben gekregen (te denken aan de forse CAO stijgingen) en nieuwe reële tarieven heeft ook effect op de Wmo begroting die daarmee meer onder druk is komen te staan. Vooralsnog worden er geen structurele tekorten voorzien, maar is en blijft het scherp aan de wind varen.

De doordecentralisatie Beschermd Wonen en de invoering van het bij behorende nieuwe verdeelmodel zijn verder uitgesteld. De doordecentralisatie gaat gepaard met een korting op het budget Beschermd Wonen. De exacte korting op de rijksbijdrage als ook het ingroeipad zijn op dit moment echter nog niet bekend. Indien mogelijk wordt de gefaseerde doordecentralisatie van de regionale Wmo taak Beschermd Wonen in de actualisatie meegenomen. De financiële consequenties hiervan zijn op dit moment nog niet bekend.

De herijking van de sociaal wijkteams wordt in 2026 nader uitgewerkt met als doel om per januari 2027 het gehele Wmo proces door de gemeente Lelystad zelf uit te voeren. Hiermee ontstaat meer grip en sturing op de kwaliteit en kosten. De impact ervan is op dit moment nog lastig te duiden in cijfers, maar zullen op de voet worden gevolgd en gemonitord.

Al met al zijn er onzekerheden die de vraag naar - en daarmee het kostenniveau van - de Wmo bepalen. Deze worden actief gemonitord en in opmaat naar de programmabegroting 2027 – 2030 zal een actueel overzicht worden opgesteld van lasten en baten. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat deze actualisatie budgetneutraal kan worden uitgevoerd.

25	Geïnterpreteerde bijstelling	6.72	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Actualisatie jeugdzorg		PM	PM	PM	PM

De kosten die gemeenten maken voor uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van jeugdzorg liggen een stuk hoger dan de bijdrage die daarvoor via het gemeentefonds wordt ontvangen van het Rijk. De discussie daarover wordt eigenlijk al gevoerd sinds de decentralisatie in 2015, maar is de afgelopen jaren in hevigheid toegenomen. Niet in de laatste plaats omdat het aantal kinderen dat gebruik maakt van jeugdzorg fors bleef toenemen: landelijk gezien van 1 op de 10 kinderen in 2015 tot 1 op de 7,5 kinderen in 2023.

In 2023 is daarop de 'Hervormingsagenda Jeugd' ondertekend door vijf partijen, te weten het Rijk, de gemeenten, de aanbieders, de professionals en de vertegenwoordigers van jongeren en ouders. Deze Hervormingsagenda bevat een omvangrijk pakket met afspraken met als doel de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te maken. In die periode heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een grote lobby opgezet om het Rijk te van doordringen dat de ingeboekte besparingen veel te ambitieus waren.

In samenspraak met het Rijk is daarop afgesproken dat een deskundigencommissie een 'onafhankelijk zwaarwegend advies moest uitbrengen aan partijen over de uitvoering van de maatregelen en de gepleegde inspanningen uit de Hervormingsagenda Jeugd, mede in relatie tot de uitgavenontwikkeling'. Deze commissie Van Ark heeft op 30 januari 2025 het eerste adviesrapport 'Groeipijn' gepubliceerd, waarin aangegeven werd dat de kramp van te hoge planningsambities en een te strak financieel keurslijf de voortgang en effectiviteit van de benodigde maatregelen beperken. Het toenmalige kabinet heeft daarop besloten gemeenten (deels) te compenseren voor de tekorten tot en met jaarschijf 2027. De deskundigencommissie komt in de loop van 2027 met een nieuw advies.

Situatie Lelystad

Ook in de gemeente Lelystad namen de kosten op het vlak van de jeugdzorg ieder jaar toe. Net als in veel andere gemeenten was de bijdrage die werd ontvangen via het gemeentefonds niet toereikend om de stijgende kosten op te vangen, waardoor uitvoering van het totale takenpakket onder druk kwam te staan. Het financieel meerjarenperspectief van de gemeente liet in 2024 dan ook aanzienlijke tekorten zien, waarop de raad in de programmabegroting 2025 - 2028 besloten heeft tot effectuering van een omvangrijk pakket met ombuigingsmaatregelen.

De grootste ombuiging die destijds is ingeboekt had betrekking op de jeugdzorg. Op basis van de maatregelen in het 'Knoppenplan jeugdzorg Lelystad' is een ombuiging ingeboekt die opliep van €1 miljoen in 2025 tot €5 miljoen in 2029. Deze ombuiging was mede ingegeven door de Hervormingsagenda Jeugd, op basis waarvan duidelijk werd dat gemeenten fors gekort gingen worden op de middelen jeugdzorg.

In de loop van 2025 werd duidelijk dat de geplande ombuiging in dat eerste jaar waarschijnlijk niet gerealiseerd zou worden (zo werd in de begrotingsmonitor september 2025 een tekort van ruim €2 miljoen geprognosticeerd). Eigenlijk werd daarmee bevestigd wat eerder dat jaar ook al door de Commissie Van Ark werd gesignaleerd, namelijk dat de ingeboekte besparingen te ambitieus waren.

In aanloop naar de septembercirculaire 2025 werd duidelijk op welke wijze het toenmalige kabinet gemeenten tegemoet zou komen, in navolging van het adviesrapport van de Commissie Van Ark. In de programmabegroting 2026 - 2029 is daar uitgebreid bij stilgestaan (zie toelichting op pagina 138 - 141). Op basis van deze informatie heeft de raad per amendement besloten om:

- *Vast te houden aan de ingezette koers van het Knoppenplan Jeugdzorg;*
- *Een egalisereserve van €13,5 miljoen in te stellen voor jeugdzorg in de periode 2026 tot en met 2030, ter dekking van eventuele tekorten in taakveld 6JGD - Jeugdzorg Integraal;*
- *Deze egalisereserve te vullen met de tot en met 2027 door het Rijk aanvullend beschikbaar gestelde middelen;*
- *In de begrotingsmonitoren gedurende het jaar een eventueel verwacht tekort expliciet inzichtelijk te maken, zodat duidelijk is wat de verwachte onttrekking aan de egalisereserve zal worden;*

- *In de jaarrekening expliciet inzichtelijk te maken wat het daadwerkelijke tekort is geweest dat via de egalisatiereserve van dekking is voorzien, zodat helder is wat er nog aan middelen resteert binnen de egalisatiereserve.*

Prognose 2026 en verder

In de gemeentebegroting 2026 is een bedrag van afgerond €48,1 miljoen beschikbaar voor uitvoering van de jeugdzorg. Dit bedrag loopt in de meerjarenraming terug naar €44,6 miljoen in 2029 en verder. In de begrotingsmonitor april 2026 is een prognose gemaakt van de daadwerkelijk te verwachten kosten in 2026, onder meer op basis van de definitieve realisatiecijfers 2025. Over heel 2025 is de realisatie uitgekomen op een bedrag van afgerond €53 miljoen. Voor 2026 wordt op dit moment een kostenniveau ingeschat van €59 miljoen. Deze stijging valt uiteen in:

- Loon- en prijseffect binnen de sector, resulterend in een bedrag van €3 miljoen nadelig;
- Wegwerken achterstand mailsbox maatwerk, inschatting een bedrag van €1,5 miljoen nadelig;
- Versnelde stijging kosten intensief ambulant, inschatting een bedrag van €1,5 nadelig.

Hieronder wordt achtereenvolgens ingegaan op de achterliggende verklaring (1) en het perspectief dat er is om de kosten alsnog naar beneden te krijgen, zowel bezien op korte- (2) alsook op de lange termijn (3).

1. Vertraging in de realisatie van de beoogde besparingen

Er is een vertraagde realisatie van de - via Hervormingsagenda en Knoppenplan - beoogde besparingen. Dit heeft diverse oorzaken. Het verder uitbreiden van de Jeugdprofessionals bij de huisarts wordt bemoeilijkt. De omstandigheden op de arbeidsmarkt in combinatie met de lagere inschaling van de functie helpen hierbij niet mee. Door personeelsverloop en ziekte zijn een aantal zaken minder voortvarend opgepakt; er waren andere prioriteiten.

2. Zeker in 2026 is er weinig perspectief om de kosten te drukken

De verwachting is dat de kosten voor maatwerk ook in 2026 hoog zullen blijven door de afspraken die gemaakt zijn met de GI's in het kader van het kort geding. Daarnaast verwachten we voor jeugd GGZ een flinke stijging in lasten vanaf juli 2026. Vanaf die datum zijn er 7 nieuwe aanbieders gecontracteerd waardoor de huidige wachtlijsten bij de 2 bestaande aanbieders zullen afnemen. Ook is in de begroting voor 2026 rekening gehouden met het doorwerken van de aanvullende subsidie 2025 aan Veilig Thuis i.v.m. hogere meldingen. In 2025 zagen we ook een grote toename intensief ambulant (Thuis op Maat (TOM)) zonder een afname van regulier verblijf. Het regionale contract ToM loopt t/m 31 december 2026. Omdat er geen alternatief is voor ToM zal deze groei in kosten ToM zich doorzetten in 2026.

3. Zicht op daling van kosten in 2027 en daarna

De uitgangspunten van het Knoppenplan zijn verwerkt in de nieuwe Verordening Jeugdhulp Lelystad die per juli 2025 in werking is getreden en in de nieuwe inkoop lokale jeugdhulp. De nieuwe overeenkomsten lokale jeugdhulp starten per 1 juli 2026.

Omdat ToM niet heeft gebracht wat we er mee beogen, heeft de regio besloten het contract te beëindigen per 1 januari 2027. Er worden nu voorbereidingen getroffen om een alternatief product (Multi) in te kopen per 2027.

Verder start in 2026 de regisseur transitie jeugd. Deze persoon is verantwoordelijk voor het coördineren en aansturen van de transitieprocessen binnen het jeugddomein, waaronder het uitvoeringsprogramma van het Knoppenplan.

Samenvattend - noodzakelijk om kosten naar beneden te krijgen, maar ook grote afhankelijk Rijk

In de begroting 2026 is een bedrag van afgerond €48,1 miljoen beschikbaar, bij een op dit moment ingeschat kostenniveau van €59 miljoen. Dat betekent dat er in 2026 naar verwachting een bedrag ter grootte van €11 miljoen benodigd is uit de egalisatiereserve jeugdzorg. Van de €13,5 miljoen die beschikbaar was zou dan nog een bedrag van €2,5 miljoen resteren.

In 2027 is er een bedrag van €47,1 miljoen beschikbaar (exclusief loon-prijnsindexatie). Wanneer de kosten in 2026 daadwerkelijk uitkomen op €59 miljoen is het niet realistisch om te verwachten dat de realisatie in 2027 binnen budget plaats zal vinden, ondanks dat er met de hierboven beschreven maatregelen

ingezet wordt op een scherpe daling van de kosten. De resterende €2,5 miljoen in de egalisatiereserve zal niet toereikend zijn voor het tekort dat zich in 2027 voor zal doen.

In 2028 is er een bedrag van €45,5 miljoen beschikbaar aan budget en met ingang van 2029 is er jaarlijks €44,6 miljoen beschikbaar aan budget (exclusief loon- prijsindexatie). Dit betekent een fors financieel risico voor de gemeente, aangezien het verwachte kostenniveau in 2026 uitkomt op zo'n €59 miljoen. Tegelijkertijd zal het Rijk ook in structurele zin gemeenten tegemoet moeten komen in de periode 2028 en verder (op basis van het adviesrapport van de Commissie Van Ark, dat in 2027 zal verschijnen).

Bijlage 1 van deze kaderbrief 2027 - 2030 bevat een uitgebreide scenarioanalyse over wat deze ontwikkelingen kunnen betekenen voor het financieel perspectief. De kans dat gemeenten - en ook de gemeente Lelystad - een kostenreductie van deze omvang kunnen realiseren lijkt niet realistisch. Het structureel beschikbaar stellen van compensatie door het Rijk is dan ook het voornaamste speerpunt van de VNG, bij de lobby inzet naar aanleiding van het nieuwe coalitieakkoord van D66, VVD en het CDA (zie ook de duiding van het coalitieakkoord, dat tegelijkertijd met de kaderbrief 2027 - 2030 aan de raad beschikbaar is gesteld).

26	Geïnterpreteerde bijstelling	7.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Actualisatie bijdrage GR - GGD Flevoland		-255	-255	-255	-255

De gemeentelijke bijdrage voor de gemeenschappelijke regeling GGD Flevoland vereist ophoging met een bedrag van totaal €255.000. Deze actualisatie kent twee oorzaken:

Voor de gemeenschappelijke regeling GGD Flevoland geldt dat de indexering van loon- en prijspeil van de programmabegroting gemeente Lelystad (op basis van T-1 = 3%) en de bijdrage wordt aangepast met de groei van het aantal inwoners. Dit leidt tot een hogere bijdrage voor Lelystad van €98.000. De GGD Flevoland stuurt de ontwerp-begroting naar de gemeenteraad voor zienswijze van de raad.

Daarnaast is bijstelling naar boven nodig met een bedrag van €157.000 als gevolg de vastgestelde begroting 2026 van de GGD Flevoland. Afwijkend van de ingediende zienswijze (op basis waarvan een structurele bijstelling van €130.000 was opgenomen in de programmabegroting 2026) is de GGD begroting vastgesteld inclusief structurele middelen voor uitbreiding van formatie infectieziektebestrijding en jeugdgezondheidszorg. De vaststelling van de GGD begroting door het algemeen bestuur levert een betaalverplichting op voor de deelnemende gemeenten in de gemeenschappelijke regeling.

27	Geïnterpreteerde bijstelling	7.2	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Minervaweg i.r.t. Huisvesting VDVI		-5	-5	-5	-5

Voor de realisatie van de International Campus Lelystad (huisvesting voor arbeidsmigranten aan de Minervaweg) is de aanleg van een persleiding voor de afvoer van afvalwater noodzakelijk. Omdat riolering onder de gemeentelijke zorgplicht valt, investeert de gemeente in deze aanleg. De gemeenteraad heeft in het eerste kwartaal van 2026 besloten tot het beschikbaar stellen van het benodigde investeringskrediet.

De structurele kapitaallasten betreffen gedurende 40 jaar jaarlijks € 5.363. Dit betreft het gemeentelijk deel van de investering, waarbij is overeengekomen dat 50% van de totale kosten (€ 390.000) wordt gedekt uit een private bijdrage van de initiatiefnemer. Aangezien de besluitvorming over deze kapitaallasten begin 2026 heeft plaatsgevonden na de vaststelling van de meerjarenbegroting 2026-2029 wordt dit bedrag vanaf 2027 als onontkoombare bijstelling opgenomen.

28	Geïnterpreteerde bijstelling	7.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Actualisatie bijdrage GR - OFGV		-206	-206	-206	-206

De bijdrage voor de OFGV voor 2027 moet worden verhoogd vanwege de indexering van de salarissen en materiële budgetten met 4,56% en de overdracht van de verplichte collectieve basistaken te weten beleidsadvies omgevingstafels en omgevingsplannen, omgevingsveiligheid en toezicht op energiebesparing. De bijdrage van Lelystad aan de OFGV wordt in 2027 ná indexering geraamd op €1.881.547. Ten opzichte van de in de begroting van Lelystad beschikbare middelen is dit een verschil van €205.930.

Verder wordt in 2028 nog een wijziging van de bijdrage verwacht als gevolg van de periodieke wijziging van de financieringssysteem, gebaseerd op de uitvoering van de laatste drie jaren, waarbij tevens de kostenstijging (7-9 %) als gevolg van de Omgevingswet wordt meegenomen. Op het moment dat er meer duidelijkheid is zal een eventueel voor- of nadelig effect betrokken worden bij de jaarlijkse p&c-cyclus.

29	Geïntariseerde bijstelling	8.2	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Grondverwerving Zorgcampus		-	-	-	-47

November 2025 heeft het college besloten een koop- en verkoopovereenkomst te sluiten met Stichting Christelijk Ziekenhuis St Jansdal. De koop heeft betrekking op de gronden onder het huidige ziekenhuis, de verkoop heeft betrekking op een perceel grond benodigd voor de realisatie van een nieuw ziekenhuis naast het huidige ziekenhuis. In opvolging van het besluit van het college heeft de raad aangegeven geen wensen en bedenkingen te hebben tegen deze aan- en verkoop.

De koop van de grond onder het ziekenhuis zal naar verwachting pas eind 2029 plaatsvinden. In het besluit waarmee de raad heeft aangegeven geen wensen en bedenkingen te hebben, is ook opgenomen dat in de programmabegroting 2027 - 2030 een (onontkoombaar) voorstel wordt gedaan voor de dekking van de uit de aankoop volgende structurele rentelasten. Het effect wordt in deze kaderbrief 2027 - 2030 om die reden inzichtelijk gemaakt.

30	Geïntariseerde bijstelling	8.3	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Grondverwerving Meerkoetenweg 9		-71	-71	-71	-71

Conform de nota Grondbeleid van de gemeente Lelystad heeft het college de mogelijkheid voor het doen van strategische en proactieve verwervingen, waarover achteraf verantwoording wordt afgelegd binnen de reguliere planning en control cyclus. Het college heeft binnen dit beleid Meerkoetenweg 9 verworven. Een structurele invulling voor het object zal op een later moment aan de raad voorgelegd worden.

Dit is een strategische verwerving, waarvoor structurele dekking voor kapitaal- en exploitatielasten benodigd is. De investering van €1.000.000 resulteert in kapitaallasten en de exploitatielasten. De exploitatielasten omvatten zaken als: de bijdrage VVE, belastingen, verzekering, energie en een reservering voor het onderhoud. Hiermee is naar verwachting ca. €35.500 per jaar gemoeid. De kapitaallasten van deze verwerving bedragen €35.833 in het eerste jaar (daarna aflopend) uitgaande van een (ten opzichte van de Nota waarderen, activeren en afschrijven 2024 afwijkende) afschrijvingstermijn van 30 jaar. In totaliteit gaat het om een structurele last ter grootte van €71.333 per jaar.

Deze structurele lasten kunnen niet gedekt worden vanuit de baten welke het pand opbrengen, deze zullen naar verwachting (zeer) gering zijn. Dit maakt dat er per saldo sprake is van een negatief effect op de begroting en meerjarenraming.

In het collegebesluit waarmee het college besluit tot aankoop over te gaan, is aangegeven dat in de programmabegroting 2027-2030 een (onontkoombaar) voorstel wordt gedaan voor de dekking van de uit de aankoop volgende structurele rentelasten. Het effect wordt in deze kaderbrief 2027 - 2030 om die reden inzichtelijk gemaakt.

31	Geïntariseerde bijstelling	8.3	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Grondverwerving Neringpassage 75		10	10	10	10

Conform de nota Grondbeleid van de gemeente Lelystad heeft het college de mogelijkheid voor het doen van strategische en tactische verwerving, waarover achteraf verantwoording wordt afgelegd binnen de reguliere planning en control cyclus. Binnen het centrumgebied heeft het college binnen dit beleid Neringpassage 75 verworven. Een structurele invulling voor het object zal op een later moment aan de raad voorgelegd worden.

Het betreft een proactieve verwerving, waarvoor structurele dekking voor kapitaal- en exploitatielasten benodigd is. De investering van €340.000 resulteert in kapitaal- en exploitatielasten. De jaarlijkse kapitaallasten bedragen ca. € 12.000, uitgaande van een afschrijvingstermijn van 30 jaar (in afwijking van de Nota Waarderen, activeren en afschrijven 2024). De exploitatielasten omvatten zaken als: de bijdrage VVE, belastingen, verzekering, energie en een reservering voor het onderhoud. Deze kosten bedragen

op basis van generieke kengetallen ca. €8.000 per jaar. In totaliteit gaat het om een structurele last ter grootte van ca. €20.000 per jaar.

Het pand is aangekocht in verhuurde staat. Het huurcontract met de huurder is medio 2025 afgesloten met de huurder en heeft nog een resterende looptijd van 5 + 5 jaar. De huuropbrengsten die hieruit volgen bedragen ca. €30.000 per jaar. De structurele lasten zullen dan ook (meer dan) gedekt worden vanuit de baten welke het pand opbrengen. Dit maakt dat er per saldo sprake is van een beperkt positief effect op de begroting en meerjarenraming.

In het collegebesluit waarmee het college besluit tot aankoop over te gaan, is aangegeven dat in de programmabegroting 2027-2030 een (onontkoombaar) voorstel wordt gedaan voor de dekking van de uit de aankoop volgende structurele rentelasten. Het effect wordt in deze kaderbrief 2027 - 2030 om die reden inzichtelijk gemaakt.

2.2 Loon- en prijsontwikkeling

32	Geïnterpreteerde bijstelling	0.61	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Actualisatie OZB inkomsten woningen - indexatie en areaal		562	562	562	562

De inkomsten uit de onroerende zaakbelasting worden in de meerjarenraming geraamd tegen constante prijzen. Ieder jaar wordt er bij de kadernota een besluit genomen over de bijstelling, het indexeren van de totaal te realiseren opbrengst en de verwachte uitbreiding van het areaal. De correctie voor de uitbreiding van het areaal en de indexatie resulteren in een totale bijstelling ter grootte van €625.000

Indexatie

Het indexpercentage voor het komende begrotingsjaar wordt berekend op basis van de percentages zoals begin maart door het CPB worden gepubliceerd in het Centraal Economisch Plan (CEP). Hierbij wordt het gemiddelde percentage genomen over 2025, 2026 en 2027, zijnde 2,6%. Deze index over de inkomsten ozb woningen resulteert in een bijstelling van €410.000 structureel.

Areaaluitbreiding

Op basis van de vastgestelde en op Lelystad in zicht gepubliceerde prognose van opgeleverde woningen (scenario 2) worden de extra inkomsten voor de OZB woningen geraamd op €152.000 (taakveld 0.61).

33	Geïnterpreteerde bijstelling	0.62	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Actualisatie OZB inkomsten niet woningen - indexatie en areaal		1.541	1.541	1.541	1.541

De inkomsten uit de onroerende zaakbelasting niet-woningen worden in de meerjarenraming geraamd tegen constante prijzen. Ieder jaar wordt er bij de kadernota een besluit genomen over de bijstelling, het indexeren van de totaal te realiseren opbrengst en de verwachte uitbreiding van het areaal. De correctie voor de uitbreiding van het areaal en de indexatie resulteren in een totale bijstelling ter grootte van €1.541.000

Areaaluitbreiding niet -woningen

Op basis van de bij team OPV (ontvangen)bouwaanvragen worden de extra inkomsten voor de OZB niet-woningen geraamd op €1.000.000 (taakveld 0.62).

Indexatie

Het indexpercentage voor het komende begrotingsjaar wordt berekend op basis van de percentages zoals begin maart door het CPB worden gepubliceerd in het Centraal Economisch Plan (CEP). Hierbij wordt het gemiddelde percentage genomen over drie jaren (2025, 2026 en 2027), zijnde 2,6%. Deze index over de inkomsten ozb niet-woningen resulteert in een bijstelling van €541.000 structureel.

Doorwerking realisatie 2026

Op basis van de begrotingsmonitor april 2026 is het de verwachting dat er in 2026 een meeropbrengst gerealiseerd zal worden ter grootte van €0,9 miljoen. Dit zal grotendeels doorwerken in de jaren 2027 en verder, maar is vooralsnog niet verwerkt in deze kaderbrief. In opmaat naar de programmabegroting 2027 - 2030 zal het precieze effect worden meegenomen.

34	Geïnterpreteerde bijstelling	0.7	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Nominale compensatie algemene uitkering gemeentefonds		6.989	6.989	6.989	6.989

De bijdrage die de gemeente ontvangt als algemene uitkering uit het gemeentefonds is niet langer gekoppeld aan de rijksuitgaven. Voor wat betreft de prijsontwikkeling ontvangen gemeenten compensatie aan de hand van de ontwikkeling van het 'prijs bbp'. Bij het opstellen van de raming van de algemene uitkering wordt rekening gehouden met een opslag voor loon- en prijsstijgingen. Met andere woorden: bij het 'defleren' naar constante prijzen wordt een deel van het accres afgezonderd voor het opvangen van loon- en prijsstijgingen. Voor jaarschijf 2027 gaat het om een totaalbedrag van circa €6,9 miljoen dat naar verwachting structureel beschikbaar zal komen via de meicirculaire 2026.

35	Geïnterpreteerde bijstelling	0.8	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Compensatie inflatie - gesubsidieerde instellingen (tranche 2027)		-858	-858	-858	-858

De begroting wordt jaarlijks in de kadernota geactualiseerd voor loon- en prijsontwikkelingen. Het hierbij gehanteerde indexpercentage voor het aankomende begrotingsjaar wordt berekend op basis van de percentages zoals eind februari door het CPB worden gepubliceerd in het Centraal Economisch Plan (CEP). Voor jaarschijf 2027 wordt hierbij gekeken naar het gemiddelde percentage over de jaren 2025, 2026 en 2027 (=2,6%).

Een indexatiepercentage van 2,6% resulteert in een bedrag van afgerond €858.000 structureel (gerekend over een totaalbedrag van afgerond €33.000.000 aan begrotingssubsidies en -regelingen).

36	Geïnterpreteerde bijstelling	0.8	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Compensatie strijking CAO lonen en sociale lasten (tranche 2027)		-1.913	-2.250	-2.250	-2.250

Gemeenten moeten bij het opstellen van de programmabegroting voor aankomend jaar rekening houden met een structurele stijging van de salarissen. De huidige CAO loopt op 31 maart 2027 af en er zal op termijn weer overlegd gaan worden over een nieuw af te sluiten CAO.

De ontwikkeling van de loonvoet voor de sector overheid zal opnieuw worden ingeschat in het Centraal Economisch Plan, dat eind maart verschijnt. De daadwerkelijke loonontwikkeling is afhankelijk van de onderhandelingen die later nog gevoerd gaan worden. Indicatief is in bovenstaande opstelling gerekend met een salarisstijging van 3,0% per 1 april 2027.

Een andere variabele is de ontwikkeling van de sociale lasten, waar de pensioenpremies de grootste component is. Per 1 januari 2027 stapt ABP over op het nieuwe pensioenstelsel. De verwachting voor de premieontwikkeling rond 2027 is dat deze min of meer gelijk zal blijven (rond de 27,1%). Deze verwachting is gebaseerd op de afspraak dat de inleg gelijk blijft, terwijl de pensioenopbouw en het risicoprofiel veranderen.

Op het moment dat de daadwerkelijke ontwikkeling van de salarissen en sociale lasten hoger of lager uitvalt ten opzichte van deze inschatting wordt het effect daarvan betrokken bij het opstellen van de programmabegroting 2026 - 2029.

37	Geïnterpreteerde bijstelling	0.8	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Compensatie inflatie - gemeentebegroting (tranche 2027)		-4.030	-4.030	-4.030	-4.030

De begroting wordt jaarlijks in de kadernota geactualiseerd voor loon- en prijsontwikkelingen. Het hierbij gehanteerde indexpercentage voor het aankomende begrotingsjaar wordt berekend op basis van de percentages zoals eind februari door het CPB worden gepubliceerd in het Centraal Economisch Plan(CEP). Voor jaarschijf 2027 wordt hierbij gekeken naar het gemiddelde percentage over de jaren 2025, 2026 en 2027 (=2,6%).

Een indexatiepercentage van 2,6% resulteert in een bedrag van afgerond €4.030.000 structureel (gerekend over een totaalbedrag van afgerond €155.000.000 aan budgetten die aan inflatie onderhevig zijn, inclusief het sociaal domein).

2.3 Overig

38	Geïnterpreteerde bijstelling	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Herinrichting Voorstraat		-	-	-53	-53

In de informatie nota '26.020 INFO Stand van zaken Lelystad Fietsstad' is de raad geïnformeerd over de SPV-subsidie aanvraag voor de herinrichting van de Voorstraat. De verkeerssituatie en verkeersveiligheid van de Voorstraat kent een lange aanloop:

- In 2020 heeft de gemeenteraad een fietstocht gehouden om onveilige locaties voor fietsers in beeld te brengen. De Voorstraat was één van deze locaties.
- In de Kadernota 2022-2025 is de Herinrichting Voorstraat opgenomen als 'Niet opgenomen wenselijk voorstel' omdat maatregelen en bijhorende budget niet bekend waren. Bij de kadernota is amendement A26a aangenomen die oproept de raad te informeren over het benodigd budget voor de herinrichting van de Voorstraat.
- In de programmabegroting 2022 - 2025 is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor het uitwerken van een herinrichtingsvoorstel voor de Voorstraat. Daaruit volgend is in de Kadernota 2024-2027 budget gevraagd voor de realisatie van de herinrichting van de Voorstraat. Dit is opgenomen als 'beleidsvoornemen – op dit moment geen dekking voor'. Wel is motie M04-M05 Voorstraat aangenomen. Deze motie draagt het college op om vooruitlopend op grootschalige herinrichtingsmaatregelen te bekijken welke kleine maatregelen er mogelijk zijn en deze uit te voeren.
- Door middel van informatie nota '24.109 Motie kleine maatregelen Voorstraat' is raad geïnformeerd over de mogelijke kleine maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren.
- In de Kadernota 2025-2028 is het budget voor kleine verkeersmaatregelen opgenomen als per amendement ingevoegd besluit (amendement A18 – A28).
- In de Monitoring Verkeersongevallendata Lelystad 2018-2024 wordt de Voorstraat genoemd als locatie waar verkeersonveiligheid wordt ervaren.
- Door middel van informatie nota '25.337 Kleine verkeersmaatregelen Voorstraat' is de raad geïnformeerd over de uitvoering van de kleine verkeersmaatregelen.

In de commissie Ruimtelijke Ontwikkeling en Bereikbaarheid van 11 februari 2025 is toegezegd (ID 219) dat de Subsidieaanvraag voor SPV subsidie gedeeld zal worden met de raad. In dezelfde commissie is toegezegd dat (ID 220) dat het college terugkomt bij de raad wanneer het geld voor veilige fietspaden niet toereikend is. Beide toezeggingen zijn afgedaan door middel van informatie nota '26.020 Stand van zaken Lelystad Fietsstad'. Hierin is aangegeven dat herinrichting van de Voorstraat is ingediend voor de SPV subsidie en dat het extra benodigde budget zal worden aangevraagd bij de begroting 2027 – 2030. Dat gebeurt door middel van deze bijstelling.

De gevraagde SPV subsidie is toegekend, in totaal is er voor de Voorstraat een subsidie van €784.565 toegekend. In 2028 staat er onderhoud gepland aan de Voorstraat. Hiervoor is een budget beschikbaar van €289.192. Hiermee komt het totale beschikbare bedrag uit op €1.073.757. Op basis van een kostenraming uit 2023 komen de kosten uit op ongeveer €3,0miljoen euro excl. BTW. Dit betekent dat er nog voor €1.936.813 ontbreekt in de dekking. De Investering zal conform de nota waarderen, activeren en afschrijven 2028 in 40 jaar af worden geschreven. Voor dekking van de hieruit voortvloeiende kapitaallasten is een bedrag van €53.000 per jaar benodigd. Om te voldoen aan de voorwaarden van de toegekende subsidie dienen de werkzaamheden voor 31 december 2028 uitgevoerd te zijn. Dit benadrukt de urgentie van deze actualisatie.

39	Geïnterpreteerde bijstelling	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Investeringsprogramma brede infrastructuur		PM	PM	PM	PM

Als gevolg van de groei van Lelystad, zowel in het aantal inwoners als in het aantal banen, neemt ook de verkeersdruk toe. Dit leidt tot verwachte knelpunten op het gebied van doorstroming, verkeersveiligheid, parkeren, maar ook binnen het fietsverkeer en het openbaar vervoer. Deze knelpunten zijn vaak niet toe te wijzen aan één specifieke gebiedsontwikkeling, maar zijn het gevolg van de groei van de stad als geheel. Dat blijkt uit diverse onderzoeken, zoals het onderzoek naar de hoofdwegenstructuur en het

verkeerscirculatieplan voor het Stationsgebied, evenals het onderzoek naar het verhogen van de snelheid op de buitenring.

Als gevolg hiervan zullen de komende jaren aanzienlijke investeringen op de stad afkomen. De gemeenteraad zal hiervoor integrale afwegingen moeten maken. Daarom is bij de behandeling van de Ontwerp-programmabegroting 2026–2029 de motie ‘Investeringsprogramma brede infrastructuur’ aangenomen. Naar aanleiding van deze motie wordt gewerkt aan een investeringsprogramma voor brede infrastructuur. Dit programma zal worden aangeboden als input voor de behandeling van de programmabegroting 2027 – 2030.

40	Geïnterpreteerde bijstelling	2.5	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Nachttrein 2027 e.v.		-90	-90	-90	-90

De proef met de nachttrein van Arriva is in samenwerking met de gemeente Almere gestart in 2025 en eindigt in december 2026. Als de raad de nachttrein wil continueren na de proefperiode is het belangrijk om hiervoor middelen beschikbaar te stellen in de begroting van 2027 en verder. Op basis van de resultaten van de proef in 2025 worden de opbrengsten van de verkochte tickets tussen Amsterdam en Lelystad ingeschat op ongeveer €10.000.

41	Geïnterpreteerde bijstelling	3.3	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Accountmanager stadshart		-125	-125	-125	-125

Een goed functionerend centrumgebied speelt een belangrijke rol bij de leefbaarheid en aantrekkingskracht van een stad. Zowel economisch als maatschappelijk is het een belangrijke plek. Daarnaast levert een centrum waar functies elkaar versterken een bijdrage aan de ontwikkeling van de stad als geheel en speelt een toekomstbestendig, goed functionerend en aantrekkelijk centrum een belangrijke rol bij de realisatie van de gewenste groei van Lelystad. Het Stadshart is dan ook een van de prioritaire gebieden.

Vanuit het economisch domein wordt door de Accountmanager Stadshart onder andere aandacht besteed aan het verhogen van de organisatiegraad: het verbeteren van de samenwerking tussen stakeholders. Wanneer ondernemers, vastgoedeigenaren en de gemeente effectief samenwerken, ontstaat er meer slagkracht om de binnenstad aantrekkelijk te houden voor bezoekers. Meer samenwerking is een cruciale randvoorwaarde om te komen tot het gezamenlijke doel: een toekomstbestendig, goed functionerend en aantrekkelijk centrum. De Accountmanager Stadshart is daarnaast tevens het eerste aanspreekpunt voor ondernemers en kunnen met vragen bij hem of haar terecht. Denk aan vragen met betrekking tot schoon, heel en veilig of over projecten die in het centrum plaatsvinden. De afgelopen 3 jaar heeft de Accountmanager Stadshart hier aandacht aan besteed en heeft hij een centrale plek weten te bemachtigen als aanspreekpunt en weten de ondernemers en vastgoedeigenaren hem te vinden.

Bij de programmabegroting 2023 zijn voor 4 jaar middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van de Accountmanager Stadshart. Omdat de werkzaamheden van de Accountmanager Stadshart onmisbaar zijn bij de ontwikkeling van een goed functionerend en aantrekkelijk centrum is het van groot belang om deze inzet ook na 2026 te continueren en zijn structurele middelen benodigd.

42	Geïnterpreteerde bijstelling	3.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Placemaking Waterfront-Bataviakwartier		PM	PM	PM	PM

In het Bataviakwartier vinden activiteiten plaats als onderdeel van het programma Waterfront Lelystad. Om de beleefbaarheid in het gebied gedurende de ontwikkeling verder te verbeteren, de betrokkenheid en inzet van de ondernemers/instellingen te vergroten en daarmee ook meer bezoekers te trekken is voor 2026 in de raadsvergadering van 17 februari incidenteel budget ter beschikking gesteld voor placemaking. Met deze eenmalige inspanning zijn we er niet. Ook voor de komende jaren is het nodig om inzet op het gebied van placemaking te blijven plegen. Bij het besluit van 17 februari is aangegeven dat er voor de jaren 2027-2030 een uitgewerkt plan zou komen inclusief structurele dekking. Dit plan zal medio 2026 gereed zijn, waarna in de programmabegroting 2027-2030 een definitieve budgetaanvraag inclusief benodigd budget zal worden opgenomen.

43	Geïnterpreteerde bijstelling	5.3	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Nieuw poppodium (bijdrage exploitatielasten)		PM	PM	PM	PM

Op basis van een goede samenwerking tussen Agora en Corneel, en met ondersteuning van diverse externe adviseurs, wordt momenteel de definitieve businesscase voor het nieuwe poppodium voorbereid. Het is de verwachting dat de businesscase in q2 aan de raad kan worden voorgelegd. Met de businesscase wordt voor een benadering gekozen waarbij de synergievoordelen van de samenwerking tussen Agora en het poppodium worden vertaald naar een positief exploitatieresultaat voor de nieuwe entiteit. Dit zal mogelijk een effect op de indeling van de begrotingssubsidie in de Programmabegroting.

44	Geïnterpreteerde bijstelling	6.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Clientenraad Sociaal Domein		-29	-29	-29	-29

Voor de uitvoering van hun taken heeft de Cliëntenraad Sociaal Domein meer middelen nodig. Het ophogen van het budget betreft met name de secretariële ondersteuning die voor de Cliëntenraad cruciaal is om hun werk uit te kunnen voeren.

45	Geïnterpreteerde bijstelling	7.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	OZO Verbindzorg		-52	-53	-54	-55

OZO Verbindzorg wordt momenteel incidenteel gefinancierd vanuit GALA-middelen. Deze middelen stoppen eind 2026. Het instrument ondersteunt samenwerking rond inwoners doordat cliënten (en waar passend ouders/mantelzorgers) en betrokken professionals eenvoudiger en veilig kunnen afstemmen. Per 2026 is de inzet verbreed naar jeugd en gezinnen (onder andere via Kind naar Gezond Gewicht), waardoor het gebruik en bereik kunnen toenemen. Halverwege 2026 vindt een evaluatiemoment plaats naar het gebruik en de effecten van OZO. Op basis van deze evaluatie kan de gemeente ervoor kiezen om te stoppen, of om door te gaan. Bij voortzetting is een bedrag van €55.000 per jaar nodig. De lasten van OZO is gebaseerd op een vastgestelde bijdrage van €0,56.- per inwoner, rekening houdend met de bevolkingsgroeioprognose. Ook is er rekening gehouden met eventuele prijsstijging van de indexatie vanuit OZO zelf. OZO is een digitaal samenwerkingsplatform waarin de inwoner centraal staat. De inwoner (of ouders/verzorgers) bepaalt wie uit het professionele en persoonlijke netwerk toegang krijgt. Het platform biedt één overzicht van betrokkenen en ondersteunt het delen van berichten en afspraken, zodat afstemming minder versnipperd is en de regie waar mogelijk bij de inwoner blijft.

46	Geïnterpreteerde bijstelling	7.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Nationaal Kenniscentrum Nieuwe Natuur		PM	PM	PM	PM

Lelystad heeft pionieren in haar DNA. Met projecten als de Oostvaardersplassen, Nationaal Park Nieuw Land, de Marker Wadden, Bataviastad en Flevokust Haven heeft Lelystad keer op keer bewezen dat grootschalige ontwikkelingen en bijzondere natuur niet alleen samengaan, ze versterken elkaar. Met het programma Van Groen Dromen naar Groen Doen (vastgesteld eind 2023) heeft Lelystad landelijke aandacht getrokken en zich gepositioneerd als koploper op het thema nieuwe natuur.

Het Nationaal Kenniscentrum Nieuwe Natuur is de kers op de taart van deze ontwikkeling, maar tegelijk ook de motor van innovatie en zichtbaarheid. De afgelopen periode is het fundament gelegd: een netwerk in wording, een verhaal dat steeds beter staat, projecten die zich aandienen. Voor Lelystad betekent het kenniscentrum een structurele versterking op het thema nieuwe natuur, en een plek waar beleid, uitvoering en praktijk elkaar ontmoeten.

Lelystad moet nu durven kiezen want een dergelijk kenniscentrum bouw je alleen wanneer alle neuzen dezelfde kant op staan en wanneer je gezamenlijk bouwt aan de realisatie. Voor de daadwerkelijke realisatie van het kenniscentrum is het noodzakelijk middelen te reserveren. Alleen zo worden de opgebouwde kennis en het opgebouwde netwerk geborgd, en kan Lelystad haar voortrekkersrol en koploper rol in de klimaat- en natuurtransitie verder verzilveren. De behoefte aan een helder kennisbaken over natuur is groter dan ooit.

Het is tijd voor de volgende stap in het groeimodel, groot beginnen in het klein. Het Nationaal Kenniscentrum Nieuwe Natuur moet nu ook fysiek aanwezig zijn om de beoogde impact te kunnen realiseren. Voor de komende jaren betekent dit, dat er voldoende financiële ruimte is. Hoe groot die ruimte moet zijn verwachten we in de loop van 2026 inzichtelijk te hebben.

47	Geïnterpreteerde bijstelling	7.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Verduurzaming woningen		-	-50	-100	-100

Voor het verduurzamen van woningen in Lelystad is een vergunning nodig om rekening te houden met beschermde dieren die in en rond woningen leven. Tot nu toe moet per woning apart onderzoek worden gedaan. Dit leidt tot hoge kosten voor inwoners, die in sommige gevallen kunnen oplopen tot ongeveer €15.000 per woning.

De gemeente werkt daarom aan één gezamenlijke aanpak voor alle woningen in Lelystad. Deze aanpak wordt momenteel uitgewerkt. Tijdens dit proces is duidelijk geworden dat de gemeente jaarlijks structurele middelen nodig heeft om deze gezamenlijke vergunning mogelijk te maken en in stand te houden. Het gaat om ongeveer €50.000 per jaar voor de functie van coördinator en ongeveer €50.000 per jaar voor het uitvoeren van monitoring.

Een deel van de kosten kan worden betaald uit een rijksbijdrage van €246.875. Dit bedrag is inmiddels deels besteed aan het opstellen van de gezamenlijke vergunningaanvraag. Het overige deel kan gebruikt worden om de structurele kosten tot half 2028 incidenteel te dekken. Daarna is voor het structurele deel dekking nodig. Door middelen vrij te maken kan worden voorkomen dat de verduurzaming (en aardgasvrij maken van Lelystad) vertraging oploopt.

3. Incidentele middelen

Vanuit het financieel toezicht is het van belang om onderscheid te maken tussen baten en lasten die structureel van karakter zijn (en dus jaar in jaar uit terugkeren) en incidenteel van karakter zijn (en dus maar voor enkele jaren van toepassing zijn). Achterliggende reden hiervoor is dat moet worden voorkomen dat structurele lasten gedekt worden door incidentele baten en er daarmee geen sprake is van structureel begrotingsevenwicht. Daarom wordt onderscheid gemaakt tussen onderwerpen die vragen om structurele dekking (zie vorige hoofdstuk) en onderwerpen die vragen om incidentele dekking (dit hoofdstuk).

Wat is beschikbaar aan incidentele dekking?

Op dit moment is er nog een bedrag ter grootte van €6,5 miljoen aan onbeklemde ruimte beschikbaar binnen de reserve ontwikkeling stad. Op basis van de huidige inzichten zal de reserve ontwikkeling stad met een aanzienlijk bedrag worden aangezuiverd bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2025. Hoeveel precies is afhankelijk van de geïnventariseerde risico's in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de jaarstukken 2025¹. Voor het gemak zou uitgegaan kunnen worden van een totaal beschikbaar bedrag aan onbeklemde ruimte ter grootte van €25 miljoen (ná bestemming van het rekeningresultaat 2025).

Zoals in het eerste hoofdstuk beschreven staat komt daar in de aankomende jaren nog een aanzienlijk bedrag bij door de laatste winstneming vanuit de laatste verkochte bedrijfskavels. Een exacte inschatting is niet te maken, omdat dit grotendeels afhangt van nog te maken kosten. Een indicatie van het bedrag dat tot en met 2030 nog aan winstneming plaats zal vinden is afgerond zo'n €50 miljoen. Wat hierbij wel in ogenschouw moet worden genomen is dat een deel van dit bedrag waarschijnlijk benodigd is voor het afdekken van een eventueel structureel begrotingstekort in de eerstvolgende jaarschijven uit het meerjarenperspectief. De op dit moment ingeschatte tekorten zijn van dien aard dat eventuele ombuigingsmaatregelen wellicht niet direct in volle omvang te effectueren zijn.

Welke onderwerpen vragen om incidentele dekking?

In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt welke van de geïnventariseerde onderwerpen vragen om incidentele dekking. Het gaat om een totaalbedrag ter grootte van €19,3 miljoen.

Onderwerp	Taakveld		Meerjarenraming 2027 - 2030			
			2027	2028	2029	2030
		C. Overig - incidenteel				
48	0.4	Lelystadse Digitalisering Strategie	-2.100	-2.100	-2.100	-2.100
49	0.4	Toekomstbestendige organisatie - klaar voor de groei	-1.200	-1.000	-800	-600
50	2.1	Snelheidsremmende maatregelen Golfresort	-100	-	-	-
51	2.5	Bushalte Larserplein	-100	-	-	-
52	5.7	Gebiedsprogramma Nationaal Park Nieuw Land	-100	-250	-250	-250
53	6.1	Samenlevingszaken - Sociaal Domein	-3.400	-100	-	-
54	6.3	Implementatie Participatiewet in balans	-270	-	-	-
55	7.4	Agenda Natuur 2030 - programma van groen dromen naar groen doen	-	-500	-500	-500
56	8.1	Uitvoeringsagenda omgevingsvisie	-250	-250	-250	-250
57	8.3	Groei en Stedelijke Ontwikkeling (voorheen Emerging City)	-	-	-	-
		C. Financieel effect overig - incidenteel	-7.520	-4.200	-3.900	-3.700
						-19.320

48	Incidentele middelen	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Lelystadse Digitalisering Strategie		-2.100	-2.100	-2.100	-2.100

De Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) streeft naar een innovatieve, wendbare en betrouwbare overheid. Gemeente werken collectief aan de versnelling van de digitaliseringsopgaven – VNG-resolutie 21-05-2025 – gericht op de hoofdthema's cloud, data, AI, dienstverlening, weerbaarheid/autonomie en digitaal vakmanschap. De in 2026 op te stellen IV-strategie sluit hierop aan door digitalisering als

¹ De afspraak met de raad is om bij een positief rekeningresultaat eerst het weerstandsvermogen aan te zuiveren tot aan de norm van 1,8 maal het totaalbedrag aan geïnventariseerde risico's.

strategisch instrument in te zetten voor een betere dienstverlening aan inwoners en ondernemers, versterkte bestuurlijke grip met data, verantwoorde inzet van AI, cloud- en datasoevereiniteit binnen Europese kaders, structurele cyberweerbaarheid (BIO2/NIS2) en versterking van digitaal vakmanschap – waaronder ‘grip op informatie’.

Accenten en specifieke aandachtspunten op het gebied van weerbaarheid, autonomie, inzet van AI en borgen van IV-ontwikkelingen worden medio 2026 bij de nieuwe raad opgehaald dat vertaald wordt naar de Lelystadse Digitaliserings Strategie.

De gemeente zet de komende jaren programmatisch - via 6 hoofdthema's - in op de digitalisering doelen, het verbeteren van de dienstverlening het ondersteunen van de Lelystadse opgaven. De organisatie wordt via het 'organisatie ontwikkeltraject' stap voor stap voorbereid op het benodigde verandervermogen van de organisatie die alle digitale verwerkingsprocessen van de domeinen raakt. Dit vraagt om meer dan alleen technologie; het vraagt om digitaal vakmanschap en inzet op 'grip op informatie'. Succesvolle digitalisering staat of valt bij de mensen die ermee werken.

Of het nu gaat om datagedreven werken, cloud-security of de verantwoorde inzet van GenAI: medewerkers moeten over de juiste expertise beschikken en leidinggevendenden moeten digitaal leiderschap tonen. Om dit niveau te bereiken, te behouden en de toekomstbestendigheid van de organisatie te borgen, is het essentieel dat zij worden geëquipt middels gerichte training. Digitaal vakmanschap is geen keuze, maar een randvoorwaarde voor een sterke gemeente die haar publieke taak nu en in de toekomst optimaal vervult – hiervoor is jaarlijks 300.000,- aan opleidingsgelden nodig.

De ambities van het te vormen college en nieuwe raad – gericht op de uitwerking van de digitaliseringsthema's – vormen de hoogte van de in te zetten meerjarige investeringen. In een verwachte bandbreedte van 1,7 tot 2,5 miljoen per jaar wordt de komende jaren aan de uitwerking van de Lelystadse Digitalisering Strategie gewerkt. Nadere detaillering en planvorming volgt bij de programmabegroting 2027. De bedragen van dit voorstel zijn gebaseerd op huidige inzichten, bij de programmabegroting zal dit voorstel geactualiseerd worden naar definitieve cijfers.

49	Incidentele middelen	0.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Toekomstbestendige organisatie - klaar voor de groei		-1.200	-1.000	-800	-600

Een sterke organisatie is een randvoorwaarde voor goede dienstverlening aan inwoners, partners en bestuur. In de afgelopen periode is zichtbaar geworden dat onze organisatie op verschillende punten versterking nodig heeft. Het gaat daarbij niet om één enkel vraagstuk, maar om een samenhang van factoren: leiderschap, structuur, processen, cultuur en personele capaciteit.

Om de organisatie toekomstbestendig te maken is een gerichte investering nodig. Deze investeringsagenda combineert korte termijn interventies vanuit de doorbraakagenda met structurele versterking vanuit organisatieontwikkeling. Het doel is een organisatie die effectief kan sturen, helder samenwerkt, professionele ruimte biedt en beschikt over de juiste capaciteit en systemen om haar taken goed uit te voeren.

Met deze investeringsagenda zetten we in op het versterken van leiderschap en strategisch vermogen, het verbeteren van processen en sturing, het ontwikkelen van een professionele aanspreekcultuur en het versterken van de organisatiecapaciteit.

Doel van de investering

De investeringsagenda richt zich op het versterken van de organisatorische slagkracht. De inzet is gericht op:

- het versterken van leiderschap en strategisch vermogen;
- het herstellen en verduidelijken van structuur, rollen en verantwoordelijkheden;
- het ontwikkelen van een professionele en aanspreekbare organisatiecultuur;
- het verbeteren van procesmanagement, sturing en monitoring;
- het versterken van personele capaciteit en kwaliteit;
- het verbeteren van interne en externe communicatie en positionering.

Door deze elementen in samenhang te ontwikkelen ontstaat een organisatie die beter kan sturen, sneller kan schakelen en duurzaam kan functioneren.

Hoofdpijnen van de aanpak

1. Leiderschap en organisatiecultuur

Een sterke organisatie vraagt om duidelijk leiderschap en een cultuur waarin medewerkers elkaar aanspreken en gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen. De komende jaren wordt daarom geïnvesteerd in managementontwikkeling, leiderschapsprogramma's en het versterken van de doorleving van de kernwaarden.

Deze inzet draagt bij aan een professionele aanspreekcultuur waarin verwachtingen duidelijk zijn, normstelling vanzelfsprekend is en samenwerking wordt versterkt.

2. Structuur, processen en sturing

Heldere processen en duidelijke verantwoordelijkheden vormen de basis voor effectieve uitvoering. Daarom wordt geïnvesteerd in procesmanagement, het verduidelijken van rollen en verantwoordelijkheden en het verbeteren van sturingsinformatie. Onderdeel hiervan is de inrichting van systemen en dashboards waarmee beter gestuurd en gemonitord kan worden op prestaties, voortgang en kwaliteit van uitvoering.

3. Organisatiecapaciteit en kwaliteit

Om de ambities van de organisatie waar te maken is het noodzakelijk dat de organisatie beschikt over voldoende en kwalitatief sterke medewerkers. De komende jaren wordt daarom geïnvesteerd in het versterken van het personeelsbestand, zowel door gerichte werving als door opleiding en ontwikkeling van medewerkers. Daarnaast wordt strategische capaciteit toegevoegd op onder meer het gebied van strategie, communicatie en HR om de organisatieontwikkeling duurzaam te ondersteunen.

4. Communicatie en positionering

Transparante communicatie draagt bij aan vertrouwen binnen en buiten de organisatie. Daarom wordt ook geïnvesteerd in het versterken van de interne communicatie, het verbeteren van de samenwerking tussen teams en het versterken van de externe positionering van de organisatie.

Fasering van de investering

Fase 1 – Stabilisatie en inrichting (jaar 1–2)

In de eerste fase ligt de nadruk op het versterken van de basis van de organisatie. Dit gebeurt onder meer door inzet van externe expertise, het ontwikkelen van systemen en dashboards en het versterken van de interne organisatiecapaciteit. Externe specialisten ondersteunen bij het inrichten van processen, het versterken van leiderschap en het begeleiden van organisatieverandering. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het opbouwen van interne capaciteit zodat de organisatie deze ontwikkeling op termijn zelfstandig kan voortzetten.

Fase 2 – Versterking en borging (jaar 3–4)

In de tweede fase verschuift de nadruk van externe ondersteuning naar structurele versterking van de organisatie zelf. De inzet van externe bureaus neemt sterk af en de focus ligt op het verder ontwikkelen van medewerkers, het borgen van processen en het doorvoeren van organisatorische verbeteringen. Ook wordt in deze fase geïnvesteerd in herinrichting van onderdelen van de organisatie om de nieuwe werkwijzen en verantwoordelijkheden duurzaam te verankeren.

Conclusie

Met deze investeringsagenda wordt gericht geïnvesteerd in de versterking van leiderschap, structuur, cultuur, processen en capaciteit. Door deze ontwikkeling gefaseerd uit te voeren ontstaat een organisatie die beter kan sturen, efficiënter kan werken en een gezonde werkomgeving biedt voor medewerkers. De combinatie van gerichte interventies vanuit de doorbraakagenda en structurele organisatieontwikkeling zorgt ervoor dat de organisatie niet alleen knelpunten oplost, maar ook duurzaam wordt versterkt voor de toekomst.

Financieel kader

Voor de uitvoering van deze investeringsagenda is een totaalbudget van € 3,6 miljoen over vier jaar voorzien.

Totaaloverzicht per jaar

Jaar	Budget
Jaar 1	€ 1.200.000
Jaar 2	€ 1.000.000
Jaar 3	€ 800.000
Jaar 4	€ 600.000
Totaal	€ 3.600.000

Verdeling per jaar

Jaar 1 – Stabilisatie en inrichting

Onderdeel	Budget
Externe expertise (organisatieontwikkeling, assessments, procesmanagement)	€ 400.000
Extra formatie (strategie, communicatie, HR)	€ 400.000
Systemen en inrichting software	€ 250.000
Trainingen en leiderschapsontwikkeling	€ 50.000
Communicatie en overige middelen	€ 100.000
Totaal	€ 1.200.000

Jaar 2 – Verdere inrichting en versterking

Onderdeel	Budget
Externe expertise	€ 250.000
Extra formatie	€ 350.000
Systemen en verdere inrichting	€ 150.000
Trainingen en managementontwikkeling	€ 100.000
Communicatie en overige middelen	€ 50.000
Organisatorische herinrichting	€ 100.000
Totaal	€ 1.000.000

Jaar 3 – Versterking en borging

Onderdeel	Budget
Externe expertise	€ 100.000
Extra formatie	€ 250.000
Systemen en onderhoud	€ 75.000
Trainingen en professionalisering	€ 75.000
Communicatie en overige middelen	€ 50.000
Organisatorische herinrichting	€ 250.000
Totaal	€ 800.000

Jaar 4 – Borging en structurele verankering

Onderdeel	Budget
Externe expertise	€ 25.000
Extra formatie	€ 150.000
Systemen en ondersteuning	€ 50.000
Trainingen en borging	€ 50.000
Communicatie en overige middelen	€ 25.000
Organisatorische herinrichting	€ 300.000
Totaal	€ 600.000

50	Incidentele middelen	2.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Snelheidsremmende maatregelen Golfresort		-100	-	-	-

Bij de bestuurlijke behandeling van de anterieure overeenkomst bouw 44 grondgebonden woningen Flevogolfresort is benoemd dat er in de wijk nog een aantal snelheidsremmende maatregelen moeten worden getroffen om te voldoen aan het eigen beleid van de gemeente en dat de kosten hiervan voor rekening van de gemeente zijn komen.

51	Incidentele middelen	2.5	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Bushalte Larserplein		-100	-	-	-

In het kader van de ruimtelijke ontwikkelingen op het Larserplein en bedrijventerrein Zuiderpark is het van belang dat dit gebied ook met regulier busvervoer wordt ontsloten. Hiervoor is op het Larserplein tussen Van der Valk en ICL een halte geprojecteerd waar de bus kan halteren/keren. Realisatie kan worden gekoppeld aan de definitieve inrichting van de wegen op het Zuiderpark inclusief een fietsverbinding tussen Zuiderpark en Larserplein.

Er kunnen hiervoor ook vrijvallende middelen worden gebruikt uit de realisatie van de bushalte Meerkoetenweg/Albert Plesmanweg (opgenomen in begroting 2026) omdat de Provincie heeft aangegeven hieraan te willen bijdragen. De exacte bijdrage is nog niet bekend.

52	Incidentele middelen	5.7	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Gebiedsprogramma Nationaal Park Nieuw Land		-100	-250	-250	-250

De Oostvaardersplassen, de Lepelaarplannen, het Markermeer en de Marker Wadden vormen sinds 2018 gezamenlijk Nationaal Park Nieuw Land (NPNL). Het gebied is daarmee het grootste door de mens gemaakte nationale park ter wereld, met 29.000 hectare natuur. Vanuit de Agenda Natuur 2030 wordt het Gebiedsprogramma Nationaal park Nieuw Land Lelystad tot uitvoering gebracht. Dit programma bestaat uit een visie, investeringsagenda, en een uitvoeringsprogramma met projecten in fases.

Met het gebiedsprogramma wordt gewerkt aan het versterken van de beleving, bekendheid en natuur in het Nationaal Park Nieuw Land. Hiervoor wordt onder andere ingezet op het door ontwikkelen van het Poortgebied in het Hollandse Hout, verbinding met Zuiderhage, en het her ontwikkelen van locaties als de Praambult en Kop van de Knardijk. De projecten en werkzaamheden uit het gebiedsprogramma zullen gericht zijn op fysieke ontwikkelingen in en rond het park, maar ook op het vergroten van kennis en bewustzijn van onze inwoners en bezoekers voor het Nationaal Park. De uitvoering van deze projecten zal worden gedaan samen met belangrijke partners van het Nationaal Park Nieuw Land.

In september 2025 zijn door de gemeenteraad bij het vaststellen van het gebiedsprogramma Nationaal Park Nieuw Land incidentele middelen (€385.000) beschikbaar gesteld tot en met 2026. Deze middelen worden onder andere ingezet voor plan- en proceskosten, Marketing en communicatie, Een gebiedsregisseur, en de bijdrage aan parkbrede projecten binnen het Nationaal Park. Het gebiedsprogramma is een langjarige ontwikkeling waar ook na 2026 uitvoering aan wordt gegeven. Om hieraan uitvoering te kunnen blijven geven zijn echter wel extra middelen benodigd.

Voor 2026 is voldoende dekking, en 2027 is deels gedekt met de beschikbare middelen. Daarom wordt er voor 2027 een incidentele bijdrage van €100.000 gevraagd voor het gebiedsprogramma, en vanaf 2028 jaarlijks incidenteel €250.000. Deze middelen zijn nodig om uitvoering te blijven geven aan het gebiedsprogramma en de investeringsagenda zoals deze zijn vastgesteld door de Raad in 2025.

53	Incidentele middelen	6.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Samenlevingszaken - Sociaal Domein		-3.400	-100	-	-

Zoals tevens opgenomen in de informatienota voor de raad (kenmerk 26.095) van januari 2026 is een volgende projectfase nodig terzake de informatievoorziening Samenlevingszaken in het sociaal domein. Deze volgende fase (in de informatienota genaamd fase III) is noodzakelijk voor het definitief wegwerken van de restpunten, work-arounds, het herijken van de inrichting op wetgeving en sociaal domein brede (verwerkings)doelen. Te starten met een evaluatie van de eerste twee fases, doen van aanbevelingen voordat de implementatie van de jeugdtaken wordt gestart. Na afronding van deze fase wordt bovendien een solide basis gecreëerd voor toekomstige organisatorische ontwikkelingen. De werkzaamheden starten in 2026 en voor 1-1-2028 worden afgerond. Door nu budget te reserveren voor de uitvoering van deze noodzakelijke fase, wordt zowel de afronding van de volledige implementatie van het systeem als een zorgvuldige en beheersbare overgang van Jeugd (uiterlijk) per 2028 geborgd.

Het totaalbedrag aan nog te maken kosten wordt ingeschat op €3,5 miljoen en zal deels onderdeel uitmaken van het jaarrekeningresultaat 2026. Het deel van de kosten dat naar verwachting zal landen in 2027 zal onderdeel uitmaken van de programmabegroting 2027 – 2030.

54	Incidentele middelen	6.3	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Implementatie Participatiewet in balans		-270	-	-	-

In 2026 start de gemeente met de implementatie van 23 maatregelen behorend bij de nieuwe wet Participatiewet in balans. Deze nieuwe wet heeft ten doel de dienstverlening van de gemeente op het terrein van Werk & Inkomen te optimaliseren, processen en procedures te vereenvoudigen en vooral de menselijke maat optimaal te kunnen toepassen. Lelystad heeft de laatste jaren al geïnvesteerd in het werken vanuit de menselijke maat en daar waar mogelijk wordt maatwerk toegepast.

De implementatie van de Participatiewet in balans vraagt om meer dan het daadwerkelijk doorvoeren en verankeren van nieuwe maatregelen. Het is een brede verandering die een andere manier van werken, denken en samenwerken vereist. Naast de inhoudelijke voorwaarden (wetkennis, processen en ICT) dienen de mensgerichte voorwaarden (gedragsverandering, coaching en lerend vermogen) geborgd te worden. Zowel binnen als tussen de uitvoerende teams (intern en extern), en vooral in verbinding met de inwoners. De benodigde veranderingen vraagt een extra investering, naast een tegemoetkoming in de kosten van het Rijk.

55	Incidentele middelen	7.4	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Agenda Natuur 2030 - programma van groen dromen naar groen doen		-	-500	-500	-500

Tijdens de raadsperiode 2022-2026 heeft de opgave voor Natuur een duidelijke koers gekregen middels het vaststellen van de Agenda Natuur 2030 en de doelen uit het programma 'van groen dromen naar groen doen'. De raad heeft voor de uitvoering hiervan t/m 2027 incidenteel budget beschikbaar gesteld. De Agenda Natuur kent een doorlooptijd tot 2030. De natuuropgave is voor Lelystad als groeiende stad onverminderd van belang. Het voortzetten van de inzet middels een nieuwe programmaperiode 2028-2031 is daarom gewenst.

56	Incidentele middelen	8.1	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Uitvoeringsagenda omgevingsvisie		-250	-250	-250	-250

Vanuit het college is verzocht om een Uitvoeringsagenda volgend op de Omgevingsvisie. De raad heeft dit voorstel geaccepteerd. De contouren hiervan worden begin maart 2026 met de raad gedeeld. Om tot een Uitvoeringsagenda te kunnen komen zijn diverse acties noodzakelijk. Wanneer de uitvoeringsagenda gereed is zal de uitvoering ook opgepakt moeten worden. Daarvoor zal naar verwachting budget voor benodigd zijn. De omvang hiervan is pas duidelijk wanneer de agenda gereed is. De huidige verwachting is, dit is een grove schatting, dat deze kosten zullen uitkomen op 700K-1mln (Q2 2026-2030), voor de hele periode. Bij de programmabegroting 2027-2030 wordt een de aanvraag voor 2027 en verder meegenomen op reguliere wijze.

57	Incidentele middelen	8.3	Bedragen x € 1.000			
			2027	2028	2029	2030
	Groei en Stedelijke Ontwikkeling (voorheen Emerging City)		-	-	-	-

Groei en stedelijke ontwikkeling (voorheen Emerging City) richt zich op het versterken en verrijken van Lelystad als stad. Het programma wil de huidige kwetsbare situatie doorbreken, waarin de bevolkingssamenstelling en woningvoorraad te eenzijdig zijn. Door te investeren in stedelijke verdichting met middelduur en duur wonen, wil Lelystad aantrekkelijker worden voor een bredere groep inwoners, waaronder hoogopgeleiden en hogere inkomens. Dit is er op gericht om de diversiteit van de bevolkingsopbouw van Lelystad te vergroten waardoor de sociale, sociaal-economische dynamiek voor de hele bevolking van Lelystad wordt gestimuleerd en verder vergroot.

Het programma sluit aan op bestaand beleid, zoals de Omgevingsvisie en Woonvisie, en draagt bij aan zowel sociale als economische groei. Daarnaast ondersteunt het de leefbaarheid en veiligheid in de stad door aandacht te geven aan ontmoetingsplekken en een kwalitatieve openbare ruimte.

Op 2 februari 2026 heeft de gemeenteraad besloten om een incidenteel budget van €400.000 beschikbaar te stellen voor de programmakosten van het programma Groei en Stedelijke Ontwikkeling. Deze benodigde €400.000 wordt voor de helft gedekt uit de binnen de reserve ontwikkeling stad beklemd

middelen voor Lelystad Next Level en voor de andere helft vanuit de binnen de reserve ontwikkeling stad bekleemde middelen voor de groeiopgave voor de stad.

Tijdens dit besluit is tevens aangegeven dat voor een succesvolle uitvoering van het programma jaarlijks een aanvullend budget van 400.000 euro benodigd is. Voor de periode 2027 - 2029 wordt voorgesteld de helft van deze benodigde dekking beschikbaar te stellen vanuit diezelfde voor Lelystad Next Level bekleemde middelen (dus €600.000 in aanvulling op de eerder beschikbaar gestelde €200.000). Voor de resterende benodigde €200.000 per jaar wordt nog nader bezien op welke wijze dekking plaats kan vinden vanuit bestaande programma's en budgetten.

Het programma kan zonder deze financiële middelen niet op een realistische en gewenste manier worden uitgevoerd. Voldoende budget is daarmee een randvoorwaarde om de beoogde doelen te realiseren en het programma tot een succes te maken. Via dit voorstel wordt de inzet tot en met 2029 geborgd.

4. Op weg naar de programmabegroting 2027 - 2030

Op basis van de Gemeentewet dient de raad uiterlijk half november van het lopende jaar de programmabegroting voor het aankomende jaar vast te stellen, met daarbij ook een doorkijk naar de drie jaren daarna. Deze kaderbrief 2027 - 2030 bevat nadrukkelijk géén beleidsinhoudelijke kaders of nieuwe wenselijke voorstellen. Er ligt echter wel een nadrukkelijke relatie met de nog op te stellen programmabegroting 2027 – 2030, omdat de beschreven ontwikkelingen een groot effect hebben op de financiële mogelijkheden in de aankomende bestuursperiode.

Hieronder wordt kort ingegaan op de elementen die straks (nog meer) een plek moeten krijgen in de programmabegroting 2027 – 2030:

1. Onontkoombare ontwikkelingen, actualisaties, loon- en prijsontwikkeling, gemeentefonds

Alle onderwerpen die in deze kaderbrief 2027 – 2030 staan opgenomen worden – in opmaat naar de programmabegroting – opnieuw geactualiseerd op basis van de laatste inzichten. Ook eventuele nieuwe onontkoombare ontwikkelingen die zich in de tussentijd manifesteren zullen een plek moeten krijgen in de programmabegroting 2027 – 2030. Dit met de bedoeling dat het nieuwe college de raad een zo actueel en reëel mogelijk beeld kan voorleggen.

2. Doorwerking afspraken die gemaakt worden na verkiezingen

Na de verkiezingen op 18 maart zullen de verschillende fracties met elkaar komen te spreken over het vormen van een nieuw college. Er zullen afspraken gemaakt worden over de nieuwe bestuursperiode en deze afspraken zullen op onderdelen ook een effect hebben op het financiële beeld. De financiële uitwerking van deze afspraken zullen een plek moeten krijgen in de programmabegroting 2027 – 2030. Belangrijk aandachtspunt daarbij is dat het financieel perspectief géén mogelijkheden biedt voor dekking van nieuwe intensiveringen. Het vrijspelen van middelen voor nieuwe intensiveringen betekent dat er opnieuw geprioriteerd moet worden binnen het huidige takenpakket, bovenop de ombuigingsopgave die in deze kaderbrief inzichtelijk is gemaakt.

3. Wenselijke voorstellen

Ieder begrotingsjaar weer komen er voorstellen naar boven die als (zeer) wenselijk worden gezien. Het kan gaan om ontwikkelingen vanuit de samenleving die om ondersteuning vragen, of om onderwerpen die vanuit de gemeenteraad of ambtelijke organisatie naar boven komen. Het beschikbaar stellen van financiële middelen voor dit soort voorstellen is niet onontkoombaar, maar misschien wel erg wenselijk. Ook deze wenselijke voorstellen zullen in beeld gebracht worden ter voorbereiding op de programmabegroting 2027 – 2030. Ook hiervoor geldt dat het vrijspelen van middelen voor nieuwe intensiveringen betekent dat er opnieuw geprioriteerd moet worden binnen het huidige takenpakket, bovenop de ombuigingsopgave die in deze kaderbrief inzichtelijk is gemaakt.

Procesafpraak - structureel en reëel begrotingsevenwicht

De ramingen in de programmabegroting dienen structureel en reëel in evenwicht te zijn. Structureel begrotingsevenwicht wil zeggen dat structurele lasten met structurele baten van dekking worden voorzien. Reëel begrotingsevenwicht wil zeggen dat de onderliggende ramingen realistisch zijn. Dit zijn eisen die aan een gemeentebegroting worden gesteld op basis van de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De provincie geeft uitvoering aan het financieel toezicht en controleert de gemeentebegroting op bovenstaande punten. In het geval de programmabegroting 2027 – 2030 niet structureel en reëel in evenwicht is zal aannemelijk gemaakt moeten worden hoe dit evenwicht alsnog zal worden bewerkstelligd.

De tijd richting de programmabegroting 2027 – 2030 is echter beperkt en een dergelijk besluitvormingsproces zal zorgvuldig moeten worden doorlopen. Op basis van de ervaringen bij de ombuigingsopgave in 2024 wordt de nieuwe raad meegegeven om opnieuw een dergelijk proces af te spreken aan de start van deze bestuursperiode. Bijvoorbeeld om een uitgewerkt pakket met ombuigingsmogelijkheden te ontvangen in de eerste helft van 2027 en daarover in de tweede helft van 2027 besluitvorming te laten plaatsvinden. Het beeld dat in deze kaderbrief 2027 – 2030 wordt geschetst is dat er in 2027 sprake is van een tekort, dat primair is toe te rekenen aan de jeugdzorg.

Inzet incidentele middelen

Gezien de tekorten die op dit moment worden ingeschat ligt het in de lijn der verwachting dat er in de eerste jaarschijven géén sprake zal zijn van structureel en reëel begrotingsevenwicht. Het doorlopen van een zorgvuldig proces - en het in volle omvang effectueren van de ombuigingsmaatregelen die in dat proces gekozen zullen worden - vraagt tijd. Dit maakt dat er in de eerste jaren waarschijnlijk sprake zal zijn van tekorten.

Onder specifieke voorwaarden is het gemeenten toegestaan om deze jaarschijven sluitend te maken door het begroten van een onttrekking aan de algemene reserve of een andere vrij inzetbare bestemmingsreserve. Dit zal in goed overleg met de provinciaal toezichthouder plaats moeten vinden en de gemeente zal aannemelijk moeten maken dat structureel en reëel begrotingsevenwicht op termijn alsnog hersteld wordt, want alleen het opnemen van een generieke bezuinigingstaakstelling maakt dit niet voldoende aannemelijk.

In het geval van Lelystad zijn er een aantal mogelijkheden die in dit opzicht verkend kunnen worden om via die weg incidentele budgetruimte te creëren ter dekking van een tekort in 2027:

1. Inzet surplus binnen de algemene reserve

Onder voorwaarden is het voor gemeenten toegestaan om onttrekkingen aan de algemene reserve ten gunste van de exploitatie te brengen. Bij een juiste toepassing voert de toezichthouder geen correctie door op het structureel (meerjaren) begrotingssaldo. Belangrijkste voorwaarde hierbij is dat de algemene reserve – na onttrekking – voldoende groot moet zijn voor het afdekken van de geïnventariseerde risico's.

2. Bestemmen deel van het positieve rekeningresultaat 2025

Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2025 zou de raad kunnen besluiten een deel van het positieve rekeningresultaat toe te voegen aan een specifieke dekkingsreserve of de egaliseringsreserve jeugdzorg. Deze lijn zou afwijken van de 'watervalssystematiek'² die normaalgesproken gebruikt wordt bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat.

3. Bestemmen deel van onbeklemd ruimte binnen de reserve ontwikkeling stad

De raad zou er ook voor kunnen kiezen de reguliere watervalssystematiek bij de bestemming van het rekeningresultaat te handhaven. Dit zou betekenen dat het overgrote deel van het rekeningresultaat 2025 toegevoegd zal worden aan de reserve ontwikkeling stad, aangezien de algemene reserve reeds op voldoende niveau is.

In de programmabegroting 2027 – 2030 kan vervolgens besloten worden deze middelen aan te wenden voor het afdekken van het tekort op totaalniveau cq. het tekort binnen de jeugdzorg. Een afweging over jaarschijf 2028 en eventueel 2029 kan eventueel in de loop van 2027 plaatsvinden, aangezien er dan meer duidelijk is over:

- a) eventuele compensatie vanuit het Rijk voor de tekorten jeugdzorg 2028 en verder;
- b) eventueel te bestemmen rekeningresultaat over 2026;
- c) mate waarin er zicht is op een sluitend financieel perspectief 2028 – 2031.

² Bij deze 'watervalssystematiek' wordt een positief rekeningresultaat eerst aangewend ter aanzuivering van de algemene reserve, tot aan de norm van 1,8 die door de raad is vastgesteld. Indien het benodigde normbedrag reeds is / wordt bereikt zal het surplus toegevoegd aan de reserve ontwikkeling stad. Die reserve is vervolgens beschikbaar voor dekking van activiteiten die vragen om incidentele dekking.

Bijlage 1: Drie scenario's voor de PM bedragen jeugdzorg

In het financieel perspectief 2027 – 2030 staan er bij het onderwerp '25. Actualisatie jeugdzorg' zogeheten PM bedragen. Dit betekent voor de totaalstelling dat dit onderwerp op dit moment nog niet 'meetelt' in het saldo dat onder aan de streep wordt gepresenteerd. Er spelen enkele variabelen die maken dat het op dit moment lastig is om concrete bedragen te noemen. Wel is het duidelijk dat er sprake gaat zijn van een forse negatieve bijstelling ten opzichte van de begroting en meerjarenraming. Om dit vooruitzicht inzichtelijk te maken wordt hieronder ingegaan op een drietal scenario's.

Wat staat er op dit moment in de begroting en meerjarenraming?

In de tabel op de volgende pagina worden eerst de budgetten die voor de uitvoering van jeugdzorg beschikbaar zijn inzichtelijk gemaakt. Dit wordt gedaan voor de periode 2026 tot en met 2030, op basis van het prijspeil 2026. Zoals zichtbaar wordt dalen de beschikbare budgetten in de meerjarenraming als gevolg van de eerder in de programmabegroting 2025 – 2028 ingeboekte taakstelling tot het niveau van afgerond €44,6 miljoen in 2029 en verder.

6JGD Jeugdzorg - integraal (bedragen x €1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
6.22 Toeg 1e lijnsvoorzieningenJeugd	-5.504	-5.482	-5.231	-5.381	-5.381
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-13.698	-13.484	-13.306	-12.906	-12.906
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-4.430	-4.309	-4.239	-4.139	-4.139
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-566	-536	-506	-506	-506
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-15.942	-15.406	-14.610	-14.110	-14.110
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-1.321	-1.251	-1.181	-1.181	-1.181
6.792 PGB Jeugd	-348	-348	-348	-348	-348
6.821 Jeugdbescherming	-3.532	-3.534	-3.537	-3.537	-3.537
6.822 Jeugdreclassering	-464	-464	-464	-464	-464
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-2.283	-2.305	-2.066	-2.066	-2.066
Totaal lasten	-48.087	-47.117	-45.486	-44.636	-44.636
Eindtotaal	-48.087	-47.117	-45.486	-44.636	-44.636

Wat zijn de scenario's?

Om de raad gevoel te geven waar de PM bedragen uit de kaderbrief 2027 – 2030 op uit kunnen komen zijn op de volgende pagina's een drietal scenario's geschetst, waarin wordt becijferd waar de afwijking ten opzichte van de begroting in iedere jaarschijf op uit zou kunnen komen. De belangrijkste variabelen die daarbij een rol spelen zijn onder te verdelen in:

- A. Bepalen uitgangspositie kostenniveau
- B. Mate waarin het verwachte kostenniveau nog kan worden beïnvloed
- C. Mate waarin het Rijk gemeenten tegemoet komt met ingang van 2028

A. Bepalen uitgangspositie kostenniveau

Het kostenniveau voor jeugdzorg is in de jaarrekening 2025 uiteindelijk uitgekomen op een bedrag van afgerond €53 miljoen. Afgezet tegen het bedrag dat in de begroting 2025 beschikbaar was betekent dat een nadelig effect ter grootte van afgerond €3,1 miljoen (= €53 miljoen gerealiseerd versus €49,9 miljoen beschikbaar)³.

Voor de uitgangspositie van het kostenniveau 2026 is het van belang rekening te houden met een aantal ontwikkelingen. Ten eerste was er in 2025 sprake van een incidenteel afwikkelingsverschil over 2024, wat ervoor heeft gezorgd dat het resultaat in 2025 €1,2 miljoen minder nadelig is uitgevallen. Wanneer hiervoor wordt gecorrigeerd resulteert dat in een kostenniveau van €54,2 miljoen. Daarnaast is er sprake van loon- en prijsontwikkelingen, die ten opzichte van het kostenniveau 2025 zorgen voor een geschatte kostenstijging van afgerond 5%. Bij een kostenniveau van €54,2 miljoen in 2025 – en wanneer

³ Belangrijk punt van aandacht hierbij is dat de van het Rijk ontvangen compensatie voor het tekort 2025 – ter grootte van afgerond €2,2 miljoen – via de decemhernotitie 2025 reeds aan het beschikbare budget 2025 is toegevoegd. Zonder deze compensatie zou het nadelige effect ten opzichte van de begroting 2025 uit zijn gekomen op een bedrag van €5,3 miljoen.

al het overige gelijk wordt verondersteld – zal er in 2026 sprake zijn van een kostenniveau van afgerond €57,2 miljoen.

Het is echter goed mogelijk dat het eigenlijke kostenniveau in 2026 hoger zal komen te liggen dan deze €57,2 miljoen en wel door de volgende drie redenen:

- De inzet op intensief ambulant met ingang van 1 januari 2025 heeft gezorgd voor een forse toename van de kosten (van ruim €0,1 miljoen per maand in de eerste maanden van het jaar, naar inmiddels ruim €0,8 miljoen in de maand januari 2026). Tegelijkertijd zijn de kosten voor verblijf echter niet of nauwelijks afgenomen. De conclusie is inmiddels getrokken dat deze vorm van intensief ambulant niet goed functioneert en er wordt ingezet op een nieuwe aanbesteding van een andere vorm met ingang van 1 januari 2027. Gezien het hoge kostenniveau aan het einde van 2025 en het begin van 2026 ligt het in de lijn der verwachting dat er in 2026 sprake zal zijn van een hoger uitgavenniveau dan de hierboven genoemde €57,2 miljoen.
- Voor de jeugd GGZ zullen er vanaf juli 2026 zeven nieuwe aanbieders worden gecontracteerd, waardoor de huidige wachtlijsten bij de 2 bestaande aanbieders zullen afnemen. Wachtlijsten die in de loop van 2026 nog weggewerkt zullen worden, maken dat het eigenlijke structurele kostenniveau in de uitgangspositie waarschijnlijk hoger uitkomt dan de hierboven genoemde €57,2 miljoen.
- Bij het in eigen beheer nemen van het GI proces door de gemeente is gebleken dat er ten onrechte bepaalde beschikkingen niet zijn afgegeven. Zo heeft het gemeentelijk team reeds een aantal beslissingen van JEL teruggedraaid en alsnog toegekend.
- Bij het herstarten van de werkzaamheden van Jeugd Lelystad (JEL) is er op dit moment nog geen duidelijk zicht op de omvang van eventuele achterstand / lopende aanvragen.

Er zal dus een inschatting gemaakt moeten worden van de kosten die hieruit voortvloeien, zodat helder is wat in financieel opzicht de uitgangspositie is. Met andere woorden: wat is het structurele kostenniveau waar in het meerjarenperspectief mee gerekend moet worden? Dat ligt waarschijnlijk hoger dan de geïndexeerde €57,2 miljoen, alleen onduidelijk is hoeveel. Dit inzicht is noodzakelijk om een vergelijking te kunnen maken met de bedragen die beschikbaar zijn in de begroting 2026 en verder (zie tabel bovenaan de vorige pagina).

B. Mate waarin het verwachte kostenniveau kan worden beïnvloed

Als onderbouwing van de ingeboekte taakstelling in de programmabegroting 2025 – 2028 heeft de raad het zogeheten ‘knoppenplan’ vastgesteld. Inmiddels is duidelijk geworden dat er sprake is van een vertraagde realisatie van de - via Hervormingsagenda en Knoppenplan - beoogde besparingen. Dit heeft diverse oorzaken. Het verder uitbreiden van de Jeugdprofessionals bij de huisarts wordt bemoeilijkt. De omstandigheden op de arbeidsmarkt in combinatie met de lagere inschaling van de functie helpen hierbij niet mee. Door personeelsverloop en ziekte zijn een aantal zaken minder voortvarend opgepakt; er waren andere prioriteiten.

De verwachting is dat de kosten voor maatwerk ook in 2026 hoog zullen blijven door de afspraken die gemaakt zijn met de GI's in het kader van het kort geding. Ook is in de begroting voor 2026 rekening gehouden met het doorwerken van de aanvullende subsidie 2025 aan Veilig Thuis in verband met hogere aantal meldingen. In 2025 zagen we ook een grote toename intensief ambulant (Thuis op Maat (TOM)) zonder een afname van regulier verblijf. Het regionale contract TOM loopt t/m 31 december 2026. Omdat er geen alternatief is voor TOM zal deze groei in kosten TOM zich doorzetten in 2026.

Omdat TOM niet heeft gebracht wat we er mee beogen, heeft de regio besloten het contract te beëindigen per 1 januari 2027. Er worden nu voorbereidingen getroffen om een alternatief product (Multi) in te kopen per 2027. Verder start in 2026 de regisseur transitie jeugd. Deze persoon is verantwoordelijk voor het coördineren en aansturen van de transitieprocessen binnen het jeugddomein, waaronder het uitvoeringsprogramma van het knoppenplan. De uitgangspunten van het knoppenplan zijn verwerkt in de nieuwe Verordening Jeugdhulp Lelystad die per juli 2025 in werking is getreden en in de nieuwe inkoop lokale jeugdhulp. De nieuwe overeenkomsten lokale jeugdhulp starten per 1 juli 2026.

De mate waarin het verwachte kostenniveau kan worden beïnvloed als gevolg van bovenstaande maatregelen is een belangrijke variabele. Wat is reëel en haalbaar qua kostenreductie, zowel in 2027 als in de jaren daarna?

C. Mate waarin het Rijk gemeenten tegemoet komt met ingang van 2028

Gemeenten hebben in de septembercirculaire 2025 duidelijkheid gekregen over de doorwerking van het adviesrapport van de Commissie Van Ark. Het toenmalige kabinet heeft besloten gemeenten een gedeeltelijke compensatie beschikbaar te stellen tot en met jaarschijf 2027. Tegelijkertijd werd kenbaar gemaakt dat er met ingang van 2028 een nieuwe taakstelling is ingeboekt, die gemeenten verplicht moesten verwerken in de meerjarenraming.

De beschikbaar gestelde compensatie tot en met 2027 is in Lelystad toegevoegd aan de egalisereserve jeugdzorg (voor een totaalbedrag ter grootte van €13,5 miljoen). Zoals blijkt uit de begrotingsmonitor april 2026 wordt ingeschat dat een fors deel van deze egalisereserve benodigd zal zijn ter afdekking van het tekort dat zich in 2026 voor zal doen (prognose van €59 miljoen versus €48 miljoen beschikbaar). Wat resteert binnen deze egalisereserve zal niet toereikend zijn voor afdekking van het tekort in 2027.

Deze variabele is echter met name relevant wat betreft de structurele compensatie die het Rijk aan gemeenten beschikbaar zal stellen met ingang van 2028. De commissie Van Ark komt namelijk in de loop van 2027 met een nieuw advies. Op basis van dat advies zal het kabinet een nieuw besluit moeten nemen over de compensatie voor de overschrijdingen in 2028 en latere jaren. ligt in de lijn der verwachting dat gemeenten – net zoals Lelystad – nog steeds geconfronteerd worden met aanzienlijke structurele tekorten. Hoewel de VNG er bovenop zit is niet op voorhand in te schatten hoe het kabinet zal reageren op de uitkomst van dit advies.

De mate waarin het Rijk gemeenten tegemoet komt met ingang van 2028 is een belangrijke variabele. Het Rijk kan besluiten gemeenten in het geheel geen compensatie toe te kennen, wederom incidentele compensatie beschikbaar te stellen, of wellicht gemeenten in structurele zin te compenseren.

Drie scenario's aan de hand van bovenstaande variabelen

Hieronder wordt aan de hand van de eerder beschreven variabelen (A, B en C) inzichtelijk gemaakt waar de bijstelling ten opzichte van de begroting op uit kan komen in:

- Het meest gunstige scenario (als alle variabelen tegelijkertijd 'meezitten');
- Het neutrale scenario (als het deels 'meezit' en deels 'tegenzit');
- Het meest ongunstige scenario (als alle variabelen tegelijkertijd 'tegenzitten').

Het is hierbij belangrijk om te vermelden dat er niet gekozen kan worden voor één van deze scenario's. Deze scenario's schetsen mogelijke uitkomsten, die afhankelijk zijn van hoe de drie variabelen zich in de praktijk ontwikkelen. Voor variabelen A en C geldt dat de gemeente weinig tot geen invloed heeft. Voor variabele B geldt dat de gemeente daar theoretisch gezien de meeste invloed op kan uitoefenen. Echter wijst de praktijk van de afgelopen jaren uit dat dit niet eenvoudig is.

	Meerjarenraming 2027 - 2030			
	2027	2028	2029	2030
Jeugdzorg - scenario 'meest gunstig'				
A. Bepalen uitgangspositie - openstaande werkvoorraad laag	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
B. Mate waarin kosten beïnvloed kunnen worden - goed mogelijk	-8.000	-8.000	-8.000	-7.000
C. Mate waarin het Rijk gemeenten tegemoet komt - grotendeels	-	4.750	4.750	4.750
Jeugdzorg - scenario meest gunstig	-10.000	-5.250	-5.250	-4.250

In het 'meest gunstige' scenario valt het mee met de openstaande werkvoorraad en nemen de kosten voor intensief ambulant enigszins af richting eind 2026. De uitgangspositie in 2026 komt in dit scenario €2 miljoen negatiever uit in vergelijking met het voor loon- en prijsontwikkeling gecorrigeerde kostenniveau van €57,2 miljoen. Voor 2027 en verder wordt duidelijk dat de nieuwe verordening Jeugdhulp en de nieuwe aanbestedingen de eerste resultaten laten zien, waardoor de forse kostenstijging in 2025 voor een deel wordt teruggedrongen.

Daarnaast zal in dit scenario een structurele compensatie vanuit het Rijk beschikbaar worden gesteld, op basis van het advies van de commissie Van Ark. De aanname in de opstelling hierboven is dat de eerder beschikbaar gestelde incidentele compensatie structureel wordt gemaakt en dat de aanvullend opgelegde taakstelling volledig wordt teruggedraaid. Gemeenten zullen aandringen op een hogere compensatie,

maar het wordt – ook in het meest gunstige scenario – als weinig realistisch gezien dat het Rijk over de brug komt met een hogere compensatie.

Per saldo komen de lasten in dit scenario uit op grofweg €57 miljoen in 2027, €55,5 miljoen in 2028, €54,5 miljoen in 2029 en €53,5 miljoen in 2030 en verder. In combinatie met de compensatie vanuit het Rijk leidt dat tot bovenstaande bijstelling ten opzichte van de huidige meerjarenraming (in het ‘meest gunstige’ scenario).

	Meerjarenraming 2027 - 2030			
	2027	2028	2029	2030
Jeugdzorg - scenario 'neutraal'				
A. Bepalen uitgangspositie - openstaande werkvoorraad middel	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
B. Mate waarin kosten beïnvloed kunnen worden - op onderdelen mogelijk	-9.000	-10.000	-10.000	-9.000
C. Mate waarin het Rijk gemeenten tegemoet komt - deels	-	3.500	2.500	1.500
Jeugdzorg - scenario neutraal	-12.000	-9.500	-10.500	-10.500

In het scenario ‘neutraal’ wordt duidelijk dat het wegwerken van de wachtlijsten en de herstart van JEL zorgt voor een inhaalslag wat betreft het aantal afgegeven beschikkingen. De kosten voor intensief ambulant blijft in heel 2026 op een vergelijkbaar niveau met eind 2025 / begin 2026. Wel bereikt het kostenniveau in 2026 / 2027 zijn top. De stijging waar tot dusver jaarlijks sprake van was vakt af en het kostenniveau begint langzaam af te nemen. In dit scenario komt het Rijk nog wel met een compensatie, maar wederom slechts op incidentele basis (waarbij de commissie Van Ark wordt gevraagd in 2029 opnieuw te komen met een advies).

Per saldo komen de lasten in dit scenario uit op grofweg €59 miljoen in 2027, €58,5 miljoen in 2028, €57,5 miljoen in 2029 en €56,5 miljoen in 2030 en verder. In combinatie met de compensatie vanuit het Rijk leidt dat tot bovenstaande bijstelling ten opzichte van de huidige meerjarenraming (in het scenario ‘neutraal’).

	Meerjarenraming 2027 - 2030			
	2027	2028	2029	2030
Jeugdzorg - scenario 'meest ongunstig'				
A. Bepalen uitgangspositie - openstaande werkvoorraad hoog	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
B. Mate waarin kosten beïnvloed kunnen worden - niet mogelijk	-13.000	-15.000	-17.000	-18.000
C. Mate waarin het Rijk gemeenten tegemoet komt - in het geheel niet	-	-	-	-
Jeugdzorg - scenario 'meest ongunstig'	-18.000	-20.000	-22.000	-23.000

In het scenario ‘meest ongunstig’ wordt duidelijk dat het wegwerken van de wachtlijsten en de herstart van JEL zorgt voor een forse inhaalslag wat betreft het aantal afgegeven beschikkingen. Ook zet de stijging op het vlak van intensief ambulant door gedurende 2026, waarmee de uitgangspositie zo’n €5 miljoen negatiever uitkomt in vergelijking met het voor loon- en prijsontwikkeling gecorrigeerde 57,2 miljoen. De mate waarin de kosten beïnvloed kunnen worden blijkt in dit scenario beperkt, wat maakt dat de kostenstijging die zich in de afgelopen jaren heeft voorgedaan, ook in de aankomende jaren onverminderd doorzet. Tot slot leidt het advies van de Commissie Van Ark in het meest ongunstige scenario niet tot een kabinetsbesluit tot compensatie van de tekorten.

De begroting neemt af van €47 miljoen in 2027 tot €44,6 miljoen in 2029 en verder, terwijl de daadwerkelijke kosten in dit scenario verder oplopen van €65 miljoen in 2027 naar €67,5 miljoen in 2030 en verder. Doordat het Rijk geen compensatie beschikbaar stelt resulteert dit scenario tot bovenstaande – zeer negatieve – bijstelling ten opzichte van de huidige meerjarenraming (in het ‘meest ongunstige’ scenario).

Resumerend

In bovenstaande scenario's is inzicht geboden wat er in financieel opzicht kan gebeuren wanneer alles tegelijkertijd ‘meezit’ en wanneer alles tegelijkertijd ‘tegenzit’. Waarschijnlijk zal de praktijk ergens uitkomen tussen deze beide scenario's in, maar op voorhand is niet in te schatten hoe deze drie variabelen zich zullen ontwikkelen. Wel moet er rekening gehouden worden met een fors nadelige bijstelling in elk van de drie scenario's:

Doorwerking scenario 'meest gunstig'

	Meerjarenraming 2027 - 2030			
	2027	2028	2029	2030
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030	-579	-3.498	-7.041	-8.175
Jeugdzorg - scenario 'meest gunstig'	-10.000	-5.250	-5.250	-4.250
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030 (inclusief scenario)	-10.579	-8.748	-12.291	-12.425

Doorwerking scenario 'neutraal'

	Meerjarenraming 2027 - 2030			
	2027	2028	2029	2030
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030	-579	-3.498	-7.041	-8.175
Jeugdzorg - scenario 'neutraal'	-12.000	-9.500	-10.500	-10.500
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030 (inclusief scenario)	-12.579	-12.998	-17.541	-18.675

Doorwerking scenario 'meest ongunstig'

	Meerjarenraming 2027 - 2030			
	2027	2028	2029	2030
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030	-579	-3.498	-7.041	-8.175
Jeugdzorg - scenario 'meest ongunstig'	-18.000	-20.000	-22.000	-23.000
Indicatieve eindstand kaderbrief 2027 - 2030 (inclusief scenario)	-18.579	-23.498	-29.041	-31.175

In opmaat naar de programmabegroting zal het beeld zich op onderdelen verder uitkristalliseren. Ook zal opnieuw gekeken moeten worden naar de eerder geformuleerde maatregelen uit het knoppenplan, om vanuit de huidige situatie te kunnen beoordelen wat de meest effectieve wijze is om de kosten op termijn alsnog naar beneden te brengen.

Duiding coalitieakkoord 2026-2030

‘Aan de slag, Bouwen aan een beter Nederland’

Inhoudsopgave

1. SAMENVATTING OP HOOFDLIJNEN – LELYSTAD	46
2. INDICATIE FINANCIËLE DOORWERKING – LELYSTAD	48
GEMEENTEFONDS ALGEMEEN ► LELYSTAD	48
GEMEENTEFONDS SPECIFIEK ► LELYSTAD	49

1. Samenvatting op hoofdlijnen – Lelystad

Het coalitieakkoord 2026-2030 'Aan de slag, Bouwen aan een beter Nederland' is vrijdag 30 januari 2026 gepubliceerd en geeft een vooruitblik op de belangrijkste plannen voor de komende kabinetsperiode. De coalitiepartijen D66, VVD en CDA hebben samen geen meerderheid in de Tweede Kamer en dit betekent dat er naar draagvlak gezocht moet worden. De belofte van de coalitiepartners is dat er vanuit een open houding gewerkt wordt, met de wil om compromissen te sluiten. Samenwerking wordt gezien als een gezamenlijke opdracht voor de regering, maatschappelijke partners, 'de polder' en medeoverheden.

De coalitiepartners geven op pagina 5 aan dat:

'Ook de relatie met medeoverheden zal moeten worden hersteld. Goede interbestuurlijke verhoudingen zijn essentieel om de grote maatschappelijke vraagstukken effectief aan te pakken, zoals in het rapport 'Samen bouwen aan resultaten' van de Studiegroep 'Interbestuurlijke Verhoudingen' terecht is geschreven. We willen uitvoering geven aan de bouwstenen en adviezen uit dit rapport, zoals het maken van duidelijke afspraken over taken en financiering, het maken van een uitvoeringstoets van het kabinetsbeleid voor de medeoverheden en regelmatig overleg'.

Om tot goede besluitvorming te kunnen komen zal er nog veel overleg plaats moeten vinden. De afspraken die zijn vastgelegd in het coalitieakkoord zijn dan ook niet in beton gegoten. Bij de uitvoering van het coalitieakkoord is de VNG een belangrijke gesprekspartner voor het nieuwe kabinet.

Reactie VNG op coalitieakkoord

In de eerste helft van februari heeft de VNG via een ledenbrief een reactie gegeven op het coalitieakkoord. Deze ledenbrief gaat in op de onderwerpen / afspraken die voor gemeenten – en dus ook voor de gemeente Lelystad – relevant zijn⁴.

De VNG ziet in het akkoord een duidelijke erkenning, waardering en bereidheid tot samenwerking met gemeenten. Dit is een duidelijke verbetering ten opzichte van de afgelopen periode, waarin gemeenten en rijk zowel financieel als op inhoud regelmatig tegenover elkaar stonden. Wel constateert de VNG dat er nog veel onduidelijk is en dat het effect voor veel gemeenten afhankelijk is van een nog nader op te stellen uitwerking. De VNG heeft aangeboden om in overleg met het rijk op al die onderdelen tot een constructieve samenwerking te komen.

Wat betekent dit voor Lelystad op hoofdlijnen?

Het nieuwe kabinet komt gemeenten niet tegemoet in financiële zin. Het meerjarenperspectief van veel gemeenten, waaronder ook dat van Lelystad, staat onder druk. Er zijn in de afgelopen jaren ombuigingen doorgevoerd en er wordt inmiddels scherp begroot, waardoor de mogelijkheden om tegenvallers op te vangen niet langer aanwezig zijn. De financiering systematiek die enige jaren geleden is ingevoerd, in combinatie met de tekort schietende bekostiging van jeugdzorg, maakt dat gemeenten financieel gezien in een lastig parket zitten. Binnen die context worden hieronder enkele punten uitgelicht die er voor Lelystad uitspringen:

► Het jaar 2028 vormt een kantelpunt, omdat het coalitieakkoord vooralsnog geen middelen heeft gereserveerd om gemeenten te compenseren voor de tekorten op het gebied van de jeugdzorg. De eerder al door het Rijk ingeboekte taakstelling op dit vlak loopt te snel op en gemeenten kunnen de bezuinigingen die zijn vastgelegd in de Hervormingsagenda Jeugd niet bijbenen. In vorige kabinet heeft dit onderkend en gemeenten gecompenseerd voor de tekorten tot en met 2027. Op basis van een nieuw advies van de Commissie Van Ark zal het nieuwe kabinet in 2027 een keuze moeten maken over het beschikbaar stellen van een structurele compensatie. Een scherpe prioritering en lobby richting het Rijk blijft noodzakelijk en daar zet de VNG dan ook vol op in.

► De hernieuwde Rijksregie op woningbouw en ruimtelijke ontwikkeling, onder meer via de NOVEX-aanpak binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA), kan Lelystad zich sterker positioneren als groeistad en profiteren van nationale investeringen die nodig zijn om woningbouw, bereikbaarheid en leefkwaliteit in samenhang te ontwikkelen.

⁴ Zie: [Reactie VNG op coalitieakkoord 'Aan de slag: Bouwen aan een beter Nederland' | VNG](#)

► De inzet op versterking van de nationale en regionale bereikbaarheid, waaronder de ontwikkeling van de Lelylijn en investeringen in de regionale infrastructuur, biedt Lelystad kansen om de rol als groeistad te versterken.

► Het schrappen van de huishoudelijke hulp uit de Wmo met ingang van 2029 is een forse beleidswijziging. De maatregel moet volgens de coalitie €435 miljoen opleveren en de beoogde besparing is 'additioneel' aan de reeds ingeboekte opbrengst van de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo. Gemeenten tasten nog in het duister op welke wijze deze maatregel precies uitgewerkt zal worden.

In het volgende hoofdstuk wordt een indicatie gegeven van de financiële doorwerking van het coalitieakkoord.

2. Indicatie financiële doorwerking – Lelystad

Gemeentefonds algemeen ► Lelystad

Het coalitieakkoord bevat géén generieke korting of generieke verhoging van het gemeentefonds. Ook bevat het coalitieakkoord géén afspraken over het vergroten van het gemeentelijk belastinggebied. Deze constatering is relevant voor gemeenten, omdat het betekent dat:

1. Géén oplossing voor het ‘ravijnjaar’

In de afgelopen jaren zijn veel discussies gevoerd over de nieuwe financieringssystematiek van het gemeentefonds en de daarbij doorgevoerde korting. Het is een dossier waarop het rijk in een eerder stadium gemeenten deels tegemoet is gekomen. Bijvoorbeeld door het toekennen van incidentele middelen, waarmee de opgave voor gemeenten is opgeschoven van 2026 naar 2028. Het coalitieakkoord komt gemeenten niet tegemoet op dit punt.

Wat opvalt in de duiding van de VNG is dat er nergens wordt gerefereerd aan het ‘ravijnjaar’. Het lijkt erop dat de focus van de VNG in de lobby richting het rijk daarmee ook is verschoven. Waarschijnlijk ziet de VNG meer kansen om tot resultaat te komen op afzonderlijke dossiers: het is noodzakelijk om gemeenten adequaat te bekostigen op specifieke dossiers zoals jeugdzorg, de woningbouwopgave en onderwijshuisvesting.

Veel gemeenten, waaronder Lelystad, hebben in een eerder stadium al bezuinigingen doorgevoerd om de generieke korting op het gemeentefonds (deels) op te vangen. Gemeenten die deze beslissing hebben uitgesteld tot na de verkiezingen zullen dit alsnog moeten doen, omdat het coalitieakkoord gemeenten op dit punt niet tegemoet komt.

2. Géén aanvullende bezuiniging op het gemeentefonds

Zoals hierboven is aangegeven hoeven gemeenten niet te rekenen op aanvullende middelen. Tegelijkertijd worden er ook géén nieuwe bezuinigingen ingeboekt op het gemeentefonds. Dat had ook anders kunnen zijn, omdat het nieuwe kabinet fors moet bezuinigen om bijvoorbeeld de extra uitgaven voor defensie van dekking te kunnen voorzien.

3. Géén vergroting van het gemeentelijk belastinggebied

In de afgelopen jaren zijn de mogelijkheden om te komen tot het vergroten van het gemeentelijk belastinggebied vaker genoemd. Dit zou dan gaan om een verschuiving, waarbij een korting op het gemeentefonds door gemeenten opgevangen zou kunnen worden door het invoeren van bijvoorbeeld een ‘ingezetenenbelasting’. Via die weg zouden gemeenten ook in staat worden gesteld om – indien de politiek die afweging maakt – meer inkomsten te genereren om tekorten terug te dringen. Er zijn voor- en tegenstanders van het vergroten van het gemeentelijk belastinggebied, maar de coalitiepartijen hebben hier niet voor gekozen.

Resumerend

Het coalitieakkoord zorgt op zichzelf dus niet voor een grote koerswijziging in de algemene bekostiging van gemeenten. Er komt niets bij, maar er gaat ook niets extra's af. Er komen daarnaast ook geen mogelijkheden voor gemeenten om meer eigen inkomsten te genereren. De VNG zal blijven inzetten op de balans tussen taken enerzijds en de daarbij behorende noodzakelijke middelen anderzijds. De opstelling van het nieuwe kabinet is constructief, maar het ontbreken van financiële middelen maakt dat er weinig mogelijkheden zijn om gemeenten tegemoet te komen.

Voor Lelystad zijn de financiële vooruitzichten geactualiseerd in deze kaderbrief 2027 – 2030. Het geprognosticeerde tekort loopt op van -€0,6 miljoen in 2027 naar ruim -€8 miljoen in 2030 en verder. Dit is echter exclusief een fors nadelig effect op het vlak van jeugdzorg. In bijlage 1 is aan de hand van een drietal scenario's inzichtelijk gemaakt waar de mogelijke bijstelling op uit kan komen. Dat is, zoals hierboven aangegeven, niet te wijten aan het coalitieakkoord maar vergt echter wel al actie. Het zal naar alle waarschijnlijkheid noodzakelijk zijn om in het eerste jaar van deze bestuursperiode invulling te geven aan deze ombuigingsopgave om zo het financieel perspectief weer in balans te brengen.

Naast informatie over de algemene bekostiging van gemeenten bevat het coalitieakkoord ook informatie over (de bekostiging van) specifieke taken. Hieronder wordt kort uiteengezet wat dit bij benadering zou kunnen betekenen voor Lelystad:

Jeugdzorg – géén middelen voor gereserveerd

In het coalitieakkoord worden géén middelen gereserveerd om gemeenten op het vlak van jeugdzorg tegemoet te komen met ingang van 2028. De VNG geeft terecht aan dat het ontbreken van deze dekking een groot punt van zorg is. Net als de meeste andere gemeenten drukt de uitvoering van het wettelijk takenpakket op het vlak van jeugdzorg zwaar op de gemeentelijke begroting en brengt dat aanmerkelijke financiële risico's met zich mee.

In lijn met de afspraken die zijn vastgelegd in de Hervormingsagenda Jeugd heeft de gemeente Lelystad een fors oplopende ombuiging in de begroting en meerjarenraming verwerkt. Verleden jaar heeft de Commissie Van Ark al geconcludeerd dat de ombuigingen in de hervormingsagenda in financiële zin te ambitieus zijn. Op basis van dit advies heeft het vorige kabinet besloten gemeenten (gedeeltelijk) te compenseren voor de hogere kosten tot en met jaarschijf 2027. De raad heeft met het vaststellen van de programmabegroting 2026 – 2029 besloten deze compensatiemiddelen toe te voegen aan de 'Egalisatiereserve Jeugdzorg'. Dit betekent dat er in totaal een bedrag van €13,5 miljoen beschikbaar is om tekorten op het vlak van de jeugdzorg in de jaren 2026 en verder op te kunnen vangen.

Op basis van de meest recente prognoses en vooruitzichten wordt duidelijk dat er in 2026 waarschijnlijk al een aanzienlijk bedrag benodigd zal zijn uit deze egalisatiereserve (indicatie zoals afgegeven in de begrotingsmonitor april 2026 gaat uit van €11 miljoen). Afgaande op het huidige kostenniveau is het niet realistisch om de voor jeugdzorg reeds ingeboekte bezuinigingen in de meerjarenraming in volle omvang te realiseren. Niet in 2027, maar ook niet in de jaren daarna.

De commissie Van Ark komt in 2027 met een nieuw advies en dat is voor veel gemeenten, waaronder Lelystad, van groot belang. Zonder aanvullende middelen op dit vlak zal de gemeentebegroting met ingang van 2028 naar verwachting een aanzienlijk structureel tekort laten zien. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar de 'Begrotingsmonitor april 2026' en de 'Kaderbrief 2027 – 2030'.

Overige specifieke beleidsterreinen – géén / beperkt middelen voor gereserveerd

Daarnaast bevat het coalitieakkoord diverse andere afspraken die nog nader uitgewerkt moeten worden, of waar in het geheel nog geen financiële vertaling voor is opgenomen. In de reactie van de VNG worden deze onderwerpen bij langs gegaan, waarbij consequent wordt aangestipt dat er sprake is van een financiële onzekerheden / uitdagingen.

Zo valt te lezen dat de rijksmiddelen voor het klimaat- en energiebeleid weliswaar worden gecontinueerd tot en met 2040, maar niet worden verhoogd. Het verhogen van de gemeentelijke middelen werd echter wel geadviseerd door de Raad van het Openbaar Bestuur. De VNG schat in dat er zo'n half miljard per jaar extra benodigd is om de ambities te kunnen realiseren. Op het vlak van onderwijshuisvesting valt te lezen dat er wordt ingezet op renovatie en verbetering van schoolgebouwen, maar wel 'binnen de bestaande mogelijkheden en middelen'. De VNG schat in dat er aanvullend zo'n €1,3 miljard per jaar nodig is om de ambitie te realiseren.

Zo zijn er meer voorbeelden te geven van ambities waarbij de financiële middelen als ontoereikend worden gezien. Of waar er nog veel onzekerheid is over het beschikbaar komen van eventuele middelen. Denk aan de middelen die benodigd zijn voor instandhouding van de infrastructuur en middelen voor zaken als mobiliteit, woningbouw, maatschappelijke weerbaarheid, gemeentelijk toezicht en handhaving, gebiedsprocessen landelijk gebied, energiearmoede, nationaal isolatieprogramma, klimaatadaptatie, impulsaanpak winkelgebieden, cultuur en het bevorderen van mentale gezondheid.

Overige specifieke beleidsterreinen – wél middelen voor gereserveerd

Voor een aantal onderwerpen is in de budgettaire bijlage bij het coalitieakkoord al wel een bedrag opgenomen. Deze informatie is voorlopig, in afwachting van nadere informatie in de meicirculaire 2026. Landelijk gezien gaat het om de volgende bedragen (bedragen x €1 miljoen):

Mutaties coalitieakkoord (bedragen x €1 mln.)	2027	2028	2029	2030	Structureel
Versterking samenleving					
- Gemeenschapsfonds	50	50	50	50	-
Zorg					
- Versterken wijken en buurten	40	40	40	-	-
- Envelop tegemoetkoming zorgkosten chronisch zieken	350	350	350	350	350
- Huishoudelijke hulp uit Wmo met vangnet	-	-	-435	-435	-435
Sociale zekerheid					
- Aanpak armoede en problematische schulden	125	150	150	150	150

Ervan uitgaande dat de bedragen volledig via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar worden gesteld, zou dat voor Lelystad neerkomen op de volgende indicatieve bedragen (bedragen x €1.000):

Mutaties coalitieakkoord - Lelystad (bedragen x €1.000)	2027	2028	2029	2030	Structureel
Versterking samenleving					
- Gemeenschapsfonds	250	250	250	250	-
Zorg					
- Versterken wijken en buurten	200	200	200	-	-
- Envelop tegemoetkoming zorgkosten chronisch zieken	1.750	1.750	1.750	1.750	1.750
- Huishoudelijke hulp uit Wmo met vangnet	-	-	-2.175	-2.175	-2.175
Sociale zekerheid					
- Aanpak armoede en problematische schulden	625	750	750	750	750

In principe is het uitgangspunt dat deze mutaties budgetneutraal doorwerken op het gemeentelijk begrotingssaldo. Dit vanuit het idee dat besloten zal worden om:

- middelen die door het kabinet voor een bepaald doel beschikbaar worden gesteld via het gemeentefonds ook voor dit doel worden ingezet;
- middelen die door het kabinet worden gekort via het gemeentefonds (in verband met het wegvallen / wijzigen van een bepaalde taak) ook in de gemeentebegroting zullen resulteren in een dienovereenkomstige bezuiniging.

Meer duidelijkheid over de wijze waarop deze middelen beschikbaar worden gesteld volgt naar verwachting in de mei- of septembercirculaire 2026. Onderstaande toelichting bevat een eerste beschouwing op de desbetreffende onderwerpen, met een eerste schatting van de hierbij behorende bedragen (in afwachting van nadere informatie).

Gemeenschapsfonds

Ontmoetingsplekken staan onder druk, vooral in dorpen, oudere wijken en nieuwbouwwijken. Daarom richt het kabinet een Gemeenschapsfonds op om voorzieningen zoals buurthuizen, verenigingsgebouwen en dorpswinkels te realiseren en te behouden, samen met overheid, samenleving en bedrijfsleven. Het gaat om €50 miljoen voor de jaren 2027 tot en met 2030. Voor Lelystad zou dat grofweg neerkomen op €250.000 per jaar. Het staat echter niet in het coalitieakkoord of dit (gedeeltelijk/geheel) beschikbaar komt voor het gemeentefonds.

Versterken wijken en buurten

Gezondheid begint niet in het ziekenhuis, maar in het dagelijkse leven: thuis, op school, op het werk en in de buurt. Om te komen tot de 'gezondste generatie ooit' investeert het kabinet in preventie en welzijn en bouwt aan zorgzame wijken en buurten door te investeren in sociale cohesie. Het gaat om €40 miljoen voor de jaren 2027 tot en met 2029. Voor Lelystad zou dat grofweg neerkomen op €200.000 per jaar. Het staat niet in het coalitieakkoord of dit (gedeeltelijk/geheel) beschikbaar komt voor het gemeentefonds.

Envelop tegemoetkoming zorgkosten chronisch zieken

Het kabinet komt chronisch zieken en mensen met een beperking tegemoet in de zorgkosten via de gemeenten. Hiervoor wordt geïnvesteerd in het gemeentefonds. Verder worden landelijke bindende afspraken gemaakt zodat regelingen eenvoudiger, effectiever en gelijkter worden tussen gemeenten. Het gaat om een structureel bedrag van €350 miljoen dat met ingang van 2027 wordt toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor Lelystad zou dat grofweg neerkomen op een toevoeging van €1.750.000 per jaar. In de komende tijd zullen de ontwikkelingen in de gaten worden gehouden, zodat tijdig geanticipeerd kan worden op de uitvoering.

Huishoudelijke hulp uit Wmo met vangnet

Het kabinet wil investeren in zorgzame buurten en het zo goed mogelijk inzetten van personeel en middelen. Kwaliteit van leven en waardig ouder worden staat hierbij voorop. Het kabinet wil de doelmatigheid in de Wet langdurige zorg door passende zorg, kwaliteitsnormen en bijbehorende tarieven verbeteren. Voor de huishoudelijke hulp uit Wmo met vangnet gaat het om een structurele verlaging van €435 miljoen vanaf 2029. Voor Lelystad zou deze korting op het gemeentefonds grofweg neerkomen op €2.175.000 per jaar. In de komende tijd zullen de ontwikkelingen in de gaten worden gehouden, zodat tijdig geanticipeerd kan worden. Het uitgangspunt daarbij is dat deze korting op het gemeentefonds een budgetneutrale uitwerking heeft op de gemeentebegroting.

Aanpak armoede en problematische schulden

In overleg met gemeente werkt het kabinet aan vereenvoudiging en een basisniveau van aanvullende gemeentelijke regelingen. Dit maakt voor mensen het aanbod en de aanvraag van regelingen overzichtelijker. Armoede-, schulden- en re-integratiebeleid van gemeenten wordt hierbij ook meer geüniformeerd. Voor de verdere bestrijding van armoede en problematische schulden komt in 2027 €125 miljoen extra en vanaf 2028 structureel €150 miljoen per jaar beschikbaar. Voor Lelystad zou dat grofweg neerkomen op een toevoeging van €750.000 per jaar. Een precieze uitwerking is nog niet bekend, maar in de afgelopen jaren is er veelal op incidentele basis extra geld door het Rijk beschikbaar gesteld op dit vlak. Waardevolle initiatieven die vanuit deze middelen zijn opgestart kunnen wellicht worden gecontinueerd vanuit deze structurele middelen.